

Időközi jelentés

2017. április 28.

Beszámoló az MNB 2017 első negyedévi tevékenységéről

A Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. tv. előírja, hogy az MNB a monetáris folyamatok alakulásáról és alapvető feladatai körébe tartozó egyéb lényeges kérdésekről – amennyiben törvény eltérően nem rendelkezik – legalább negyedévente jelentést készít és hoz nyilvánosságra. Az ennek az előírásnak megfelelően kialakult MNB-s publikációs rend egyik eleme az évente kétszer megjelenő Időközi jelentés.

A jelentés nem tartalmazza a Pénzügyi Békéltető Testület beszámolóját.

A jelentés a 2017. március 31-ig terjedő időszak adataira épül.

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank

Felelős kiadó: Hergár Eszter

1054 Budapest, Szabadság tér 9.

www.mnb.hu

TARTALOM

1. Monetáris politika.....	5
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása.....	12
3. Az MNB felügyeleti tevékenysége.....	17
4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége.....	21
5. Szanálás.....	24
6. Devizatartalékok.....	26
7. Készpénz-logisztikai tevékenység.....	27
8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás.....	34
9. Az MNB statisztikai tevékenysége.....	36

1. Monetáris politika

2017 első negyedében a Monetáris Tanács nem változtatott az irányadó kamat értéken, a 2016 májusi kamatdöntés óta a jegybank 0,9 százalékon tartotta az alapkamatot. A korábbi kommunikációnak megfelelően a **Monetáris Tanács 2017. március 28-i ülésén döntött a három hónapos betét 2017. második negyedév végén fennálló állományáról, melyet** az utóbbi két negyedévben a betéti eszközökből kiszorított likviditás mennyiségének szinten tartása és ezáltal **a kialakított laza monetáris kondíciók fenntartása érdekében a korábbi 2017. első negyedév végi 750 milliárd forintról csökkentve 500 milliárd forintban korlátozott.** A Monetáris Tanács a 2016 júliusában kibővített monetáris politikai eszköztár működését sikeresnek ítéli, a három hónapos betétállományra bevezetett korlátot és annak esetleges jövőbeli változtatását a monetáris politikai eszköztár szerves részének tekinti. A Monetáris Tanács arra törekszik, hogy a három hónapos betétállományra bevezetett korlátozás hatékonyan fejtse ki az elvárt hatást. A korlátozással a jegybank a pénzügyi hozamok mérséklődésén keresztül éri el a monetáris kondíciók lazítását és a gazdasági növekedés ennek megfelelő mértékű ösztönzését. A Monetáris Tanács a három hónapos betét korlátjának mértékéről negyedévente határoz, legközelebb 2017 júniusában dönt a 2017. harmadik negyedév végi szintről. A Monetáris Tanács márciusi Inflációs jelentésben szereplő **monetáris politikai helyzetértékelése** szerint a gazdaságban a tavalyi átmeneti lassulást követően vannak még kihasználatlan kapacitások, de ezek a gazdaság bővülésével fokozatosan megszűnnek. **Az infláció fenntarthatóan 2018 első felétől éri el a jegybanki célt.** A Monetáris Tanács **előretekintő iránymutatása szerint** jegybanki előrejelzések feltételeinek teljesülése mellett **az alapkamat aktuális szintjének és a jegybanki eszköztár átalakításával elért laza monetáris kondícióknak a tartós fenntartása összhangban van az inflációs cél középtávú elérésével** és a reálgazdaság ennek megfelelő mértékű ösztönzésével. Amennyiben az infláció tartósan elmarad az inflációs céltől, a Monetáris Tanács kész a monetáris kondíciók további lazítására nem-hagyományos, célzott eszközök alkalmazásával.

A márciusi Inflációs jelentés főbb megállapításaiban a Monetáris Tanács részletesen értékelte a makrogazdasági folyamatokat, azok várható alakulását és monetáris politikai következményeit.

Az infláció fenntarthatóan 2018 első felétől éri el az árstabilitásnak megfelelő 3 százalékos értéket. Az elmúlt hónapokban hazánkban is bekövetkezett a jegybank által várt **inflációemelkedés.** Elsősorban a nyersanyagárak növekedése következtében a várakozásokat némileg meghaladó áremelkedések mellett **az inflációs alapfolyamatok a decemberi Inflációs jelentéssel összhangban, továbbra is stabilan alakultak.** Az előrejelzések szerint az infláció emelkedése rövid távon átmenetileg még folytatódik, ugyanakkor a bázishatások kifutásával **a tavaszi hónapoktól a fogyasztóiár-index ismét mérséklődik.** A foglalkoztatás bővülése és a feszessé váló munkaerőpiac a bérek általános, dinamikus növekedését okozzák. Az előrejelzési horizonton a minimálbér és a garantált bérminimum növekedésének költségemelő hatását a munkáltatói járulékcsoökkentés és a vállalati nyereségadó csökkenése mérsékli. Összességében a dinamikus béremelkedés a lakossági fogyasztás érdemi bővülését eredményezi. A Monetáris Tanács megítélése szerint a historikusan alacsony inflációs várakozások lassítják a hazai árszínvonal emelkedését, a belső fogyasztás növekedése következtében azonban a maginfláció fokozatosan emelkedik.

A márciusi Inflációs jelentés előrejelzése alapján a gazdasági növekedés jelentősen élénkül. A gazdasági növekedésben egyre markánsabb szerepe lesz a belső keresletnek, amelyben meghatározó a lakossági fogyasztás folytatódó bővülése és a beruházási aktivitás élénkülése. A foglalkoztatottság emelkedése következtében a munkanélküliségi ráta historikusan alacsony szintre csökken. A lakossági fogyasztás tartós bővülését a historikusan magas pénzügyi vagyon, a kedvező jövedelmi folyamatok és a háztartási hitelezés

növekedése mellett a korábbi évek során elhalasztott fogyasztás pótlásából adódó helyreállítási potenciál is támogatja. **A lakossági fogyasztás mellett a beruházások növekedése is hozzájárul a hazai gazdaság dinamikus bővüléséhez.** Előretekintve, a hazai növekedést a költségvetés és az EU-s forrásoknak a beruházásokat élénkítő hatása is támogatja. A stabil növekedés és a kedvező egyensúlyi pozíció együttesen lehetőséget biztosít a versenyképességet javító intézkedések végrehajtására.

Előretekintve az EU-transzferek növekvő felhasználása mellett **a gazdaság külső finanszírozási képessége számottevő marad**, ami támogatja külső adósságunk és sérülékenységünk további mérséklődését. A gazdaság külső finanszírozási képessége 2016-ban a GDP mintegy 6 százalékát tette ki, és a következő években is ezen szint körül stabilizálódhat. A külső finanszírozási képesség tavalyi csökkenését a transferek visszafogott felhasználása magyarázta, amelynek hatását mérsékelte az áru- és szolgáltatásegyenleg többlete és a jövedelemegyenleg alacsonyabb hiánya. Előretekintve a gazdasági növekedésben egyre markánsabb szerephez jut a belső kereslet. **A lakossági fogyasztás dinamikus bővülése és a magánberuházások fokozatos felfutása mellett a külkereskedelmi többlet** – ezzel párhuzamosan pedig a folyó fizetési mérleg – **mérséklődése várható.** Ennek a külső finanszírozási képességre gyakorolt hatását ellensúlyozza, hogy az EU-transzferek felhasználása a következő években fokozatosan növekszik. Összességében **a magyar gazdaság megtakarítói pozíciója az előrejelzési horizonton továbbra is számottevő, ami a külső adósság és sérülékenység további csökkenésével jár.** 2016-ban az előzetes adatok szerint a költségvetés hiánya alacsonyabb lett a kitűzött hiánycélnál, amit egyfelől a növekvő adóbevételek, másfelől egyes területeken a tervezettnél kisebb kiadások okoztak. Az előrejelzési horizonton továbbra is az Alaptörvényben foglaltak és az uniós szabályoknak megfelelően csökkenő éves adósságpálya várható, amit a mérsékelt államháztartási hiány mellett a gazdasági növekedés is támogat.

A hazai pénzügyi folyamatokat a nemzetközi kötvénypiaci hangulat mellett **elsősorban a jegybanki lépések befolyásolták.** A három hónapos betét mennyiségének korlátozása historikus mélypontra csökkentette a rövid oldali pénzügyi hozamokat. Az MNB eszköztár-átalakításának és a likviditás növekvő kiszorításának következményeként tovább csökkentek a pénzügyi hozamok. A BUBOR-hozamok historikus mélypontra csökkentek és az implikált swappiaci hozamgörbe jelentősen lejjebb tolódott, míg az állampapírpiaci rövid hozamok enyhén csökkentek. A hosszú hozamok a nemzetközi tendenciáknak megfelelően némileg emelkedtek. Az aukciókon megfelelő volt a kereslet, a hozamok a másodpiaci tendenciákhoz hasonlóan alakultak, terv feletti kibocsátásra a hosszabb papírok esetében került sor. Az időszak végére összességében a forint árfolyama nem változott az euróval szemben. A hazai monetáris politika szempontjából leginkább meghatározó euroövezeti monetáris kondíciók várhatóan továbbra is tartósan támogatóak maradnak.

A makrogazdasági kilátásokat kétirányú kockázatok övezik. A Monetáris Tanács a márciusi Inflációs jelentés alappályája mellett két alternatív forgatókönyvet emelt ki. **A mérsékeltbb külső keresletet feltételező alternatív forgatókönyv** megvalósulása az alappályánál alacsonyabb növekedési és inflációs pályát jelent. **A gyorsabb bérnövekedést és dinamikusabb fogyasztásbővülést feltételező pálya** nyomán a hazai gazdasági növekedés erőteljesebb, míg az infláció magasabb az alappálya-előrejelzésnél. A kiemelt forgatókönyvek mellett a Monetáris Tanács a további kockázatok között a globális infláció gyorsabb emelkedését, az EU-forráskifizetés alakulása és szerkezeti elosztása miatt lassabb beruházási pályát, valamint a megnövekedett geopolitikai kockázatok nyomán kialakuló pénzügyi turbulenciákat valószínűsítő alternatív forgatókönyveket tárgyalta.

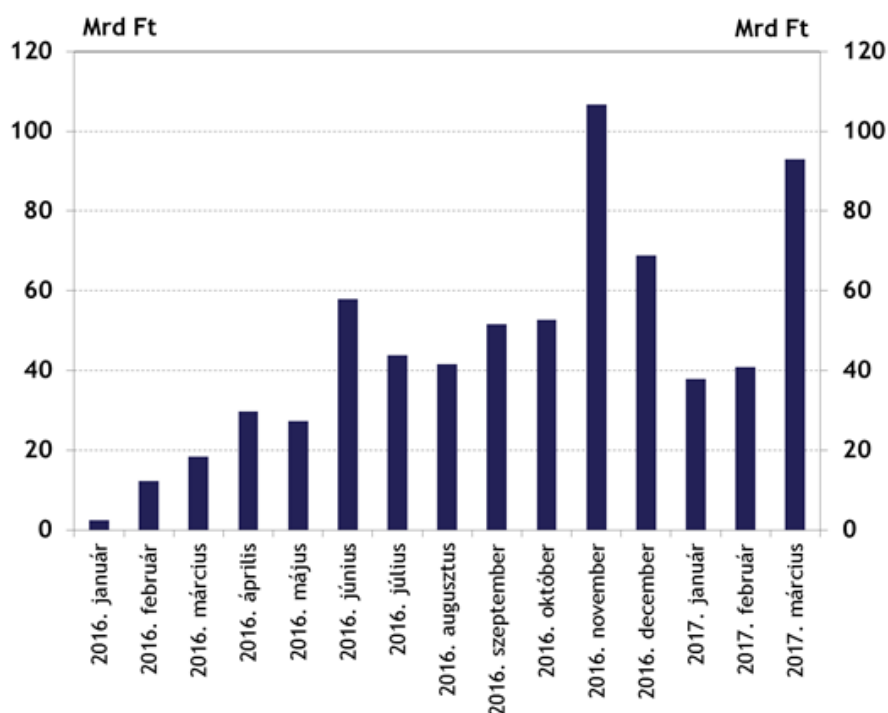
A monetáris politikai eszköztár változásai

Növekedési hitelprogram

Március 31-én véget ért a Növekedési Hitelprogram (NHP) harmadik, kivezető szakaszának szerződéskötési időszaka, ezzel lezárult az NHP. 2016 eleje óta a program harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 685 milliárd forint összegben nyújtottak finanszírozást a hazai mikro-, kis- és középvállalkozás részére, amelyből 172 milliárd forintnyi szerződést kötöttek 2017 első negyedében. Ezzel a 700 milliárd forintnyi keretösszeg 98 százaléka felhasználásra került (1. ábra). A forintpillérben 474, a devizapillérben 211 milliárd forintnyi hitel és lízingügylet helyeztek ki a bankok.

Az NHP három szakasza és az NHP+ keretében az elmúlt 4 évben összesen 78 ezer hitel- és lízingügylet jött létre, közel 40 ezer mikro-, kis- és középvállalkozás jutott finanszírozáshoz, mintegy 2800 milliárd forint összegben. A program ezzel elérte célját, sikeresen megtörte és növekedési pályára állította a kv-hitelezés korábban tapasztalt csökkenő trendjét. Számos vállalati beruházás valósult meg a program keretében felvett hitelből; az MNB becslései szerint az NHP összességében mintegy 2 százalékponttal járulhatott hozzá 2013 és 2016 között a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatást pedig mintegy 20 ezer fővel bővíthette.

1. ábra: NHP szerződéskötések összege havi bontásban

Forrás: MNB.

A monetáris politikai eszközök igénybevétele

A Monetáris Tanács 2016. szeptember 20-i döntése értelmében a Magyar Nemzeti Bank korlátozta a három hónapos betétbe való banki hozzáférést és a 2016. negyedik negyedévének végére a 2016. szeptember végi 1700 milliárd feletti szintről 900 milliárd forintos szinten határozta meg a három hónapos betétben elhelyezhető banki likviditás mennyiségét. Ezt követően az MNB Monetáris Tanácsának 2016. december 20-

i döntése értelmében 2017. első negyedévének végére a három hónapos betét állománya 150 milliárd forinttal – a 2016. negyedik negyedévi 900 milliárd forintról - 750 milliárd forintra csökkent. Az MNB Monetáris Tanácsának 2017. március 28-i döntése értelmében 2017 második negyedév végére a három hónapos betéti állomány 750 milliárd forintról 500 milliárd forintra csökken. A három hónapos betét korlátozása az alapkamat 0,9 százalékon való tartós tartása mellett további monetáris lazításra adott lehetőséget. Az 2017. első negyedévének folyamán a kamatfolyosó változatlan maradt, alsó széle -0,05 százalék (o/n betéti kamat), felső széle pedig 0,9 százalék (o/n hitelkamat). A mennyiségi korlátozás az első 6 hónap folyamán elérte kitűzött céljait, a banki hozzáférés korlátozása következtében a három hónapos betéti állomány a 2016. szeptember végi 1700 milliárd forint feletti szintről 2017. március végére 750 milliárd forintra csökkent, a három hónapos betétből kiszorított likviditás mind a bankközi, mind az állampapír piacokon csökkentette, illetve alacsonyan tartotta a hozamokat. 2017. első negyedévében ahárom hónapos BUBOR jegyzések mintegy 19 bázisponttal 18 bázispontra csökkentek, a három hónapos diszkontkincstárjegy hozamok 6-12 bázispont körül stabilizálódtak, míg a három hónapos swap-ügyletekből számolt implikált forint-hozamok nulla százalék közelébe csökkentek az időszak folyamán. Az FRA-kból származtatott azonnali hozam a 2017 első negyedévében 15 és 32 bázispont között ingadozott, március végén a minimum értékkel zárva Mindemellet az MNB 2016 júliusi bejelentése óta, melyben jelezte, hogy korlátozni készül a bankok három hónapos betéthez való hozzáférését a 3 hónapos BUBOR összesen 84 bázisponttal, a három hónapos DKJ 73 bázisponttal, a swap-hozamok pedig 97 bázisponttal mérséklődtek 2017 első negyedévének végéig.

1. táblázat: A BUBOR, az állampapírpiazi, valamint az implikált forint hozamok alakulása

	2016. július 11.	2017. január 2.	2017. március 31.	Változás (2017. január 2. - március 31.)	Változás (2016. július 11. - 2017. március 31.)
	Százalék				
Alapkamat	0,90	0,90	0,90	0	0
BUBOR	1 hónap	1,00	0,30	-17	-87
	3 hónap	1,02	0,37	-19	-84
	6 hónap	0,96	0,42	-17	-71
	12 hónap	0,95	0,47	-13	-61
Állampapírhozam	3 hónap	0,80	0,10	-3	-73
	12 hónap	0,98	0,14	-5	-89
	3 év	1,63	0,83	52	-29
FX-swap ügyletek implikált forint kamata	1 hét	0,91	-0,10	0,07	17
	1 hónap	1,03	0,69	0,03	-66
	3 hónap	1,12	0,67	0,15	-52
	12 hónap	1,33	0,80	0,37	-43
FRA - 3x6	0,87	0,34	0,16	-18	-71
Sterilizációs állomány átlagkamata*	0,90	0,50	0,52	2	-38

Forrás: MNB

Az MNB az egyes három hónapos betéti tendereken meghirdetett mennyiségek tekintetében törekszik az egyenletes elosztásra, de a likviditási folyamatok függvényében eltérhet attól. Az MNB Monetáris Tanácsa 2016. szeptember 20-án jelentette be, hogy a három hónapos betét mennyiségi korlátozásához kapcsolódva, a likviditási folyamatokkal kapcsolatos bizonytalanságok kezelésére likviditáslekötő egyhetes betéti és likviditásnyújtó egyhetes, egy – és három hónapos FX swap finomhangoló eszközöket hoz létre, amelyek érdemi likviditási sokkok kezelését szolgálják, normál likviditási helyzet helyreállítása érdekében. A finomhangoló eszközökről szóló termék tájékoztatókat október elején publikálta honlapján a jegybank.; A szűkülő bankrendszeri likviditásra való tekintettel és a kiszorítási hatás fenntartása érdekében az MNB 2017 első negyedévében hét finomhangoló swap-tendert tartott. A tendereken az MNB a negyedévben összesen átlagosan 353 milliárd forintot nyújtott a bankrendszernek euroért cserébe. Március végén a finomhangoló

swap-tenderek fennálló állománya 549 milliárd forint (1770 millió euro) volt. Mindemellett a Monetáris Tanács 2017. március 28-i ülésén döntött a jelenlegi futamidők mellett 6 és 12 hónapos lejáratú eszközökkel bővíti a forintlikviditást nyújtó FX swap finomhangoló eszközök körét.

2017 februárjában sor került a Piaci Hitelprogramban (PHP) tett banki hitelezési vállalások 2016-os teljesülésének ellenőrzésére. A programban résztvevő bankok kkv-hitelezésüket a vállalt 195 milliárd forinttal szemben több mint 300 milliárd forinttal növelték 2016-ban, ami 155 százalékos – ami több mint 100 milliárd forinttal magasabb a 2016. évi vállaláshoz viszonyítva - teljesítést jelent bankrendszer szinten. A résztvevő 17 bank vagy bankcsoport közül 15 túlteljesítette az előzetes vállalását, míg két intézmény esetében a teljesítés elmaradt a vállalástól. A program folytatásaként a bankok összesen további 170 milliárd forintnyi kkv-hitelnövekményt vállaltak 2017-re. A PHP-ban résztvevő bankok az alapkamaton elérhető preferenciális betételhelyezési lehetőséget a 2017 első negyedében erőteljesen kihasználták. A betétben elhelyezett állomány 2017 januárjában 285, februárban 300, míg márciusban átlagosan 294 milliárd forintot tett ki, ami a 390 (illetve márciustól 339) milliárd forintos felső korláthoz képest magas.

A Monetáris Tanács 2017. március 28-i döntése szerint a 2017. második negyedének végére a három hónapos betét mennyiségi korlátja a korábbi 750 milliárd forintról 500 milliárd forintra csökken, ami a bankrendszeri likviditás rendszerszintű csökkenése miatt a kialakult laza monetáris kondíciók fenntartásával konzisztens. A Monetáris Tanács arról is döntött, hogy a finomhangoló swap-eszköz eredeti egyhetes, egy és három hónapos lejáratú hat és tizenkét hónapos lejáratokkal bővülnek.

A bankrendszer forintlikviditás-kezelése

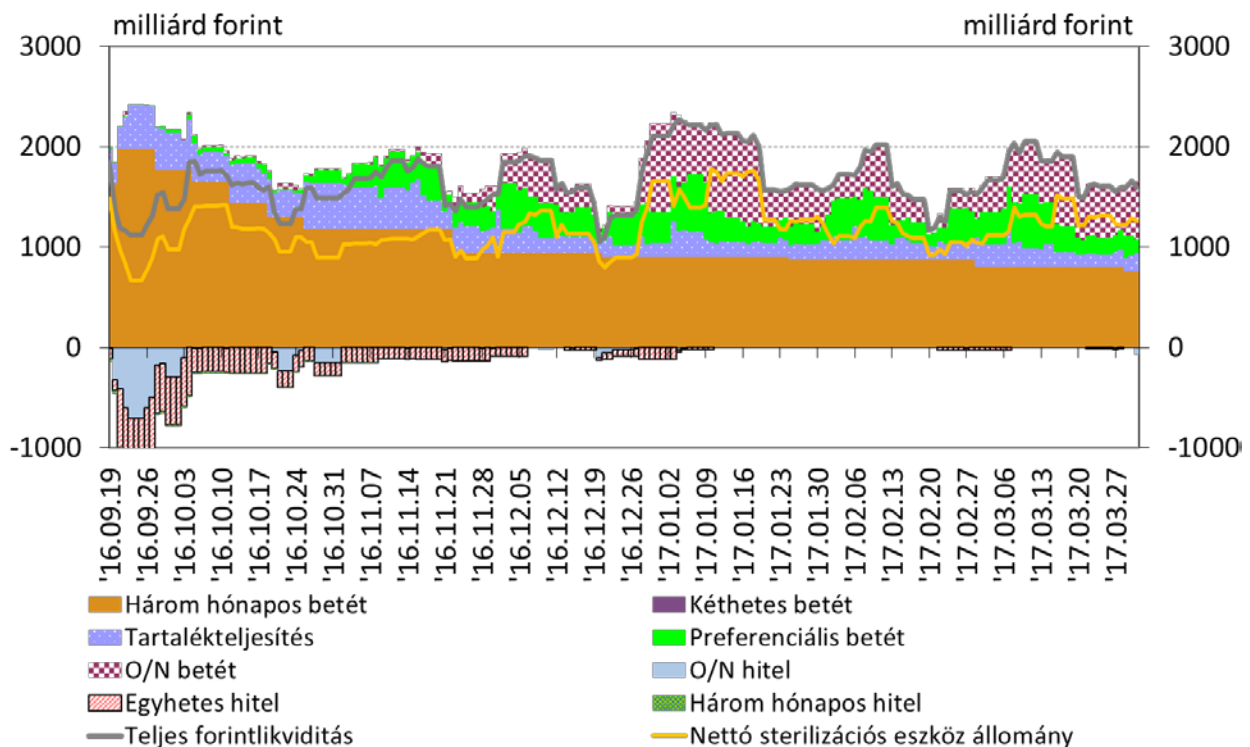
2017 első negyedében a jegybankmérleg forrásoldali forintlikviditást befolyásoló tételei (sterilizációs eszközök, pénzforgalmi számlák egyenlege, preferenciális betét elhelyezési lehetőség,) együttesen 570 milliárd forinttal, 1658 milliárd forintra csökkentek. A likviditást elsősorban a Kincstári Egységes Számla (KESZ) egyenlegének a költségvetési folyamatokhoz kapcsolódó növekedése szűkítette. Emellett az MNB devizaműveletei (beleértve a 2017 első negyedében lejárt, 590 millió euro értékű forintosítási swapokat, amelyek a hitelintézeteknél a fizetendő forintláb miatt szűkítették a likviditást) szintén ebbe az irányba hatottak.

Az MNB a banki nettó likviditás - autonóm folyamatok miatti - nem szándékolt mértékű csökkenését az előzetesen meghatározott kiszorítási hatás elérése érdekében forintlikviditást-nyújtó finomhangoló swapokkal ellensúlyozta. A finomhangoló swapok állománya 2017. első negyedének elején 400 milliárd forintot tett ki, és az időszak végére 149 milliárd forinttal növekedett. A bankrendszer swapokkal és jegybanktól felvett hitelekkel korrigált nettó likviditása a január eleji 1707 milliárd forintról március végére 1041 milliárd forintra csökkent.

A három hónapos betét Monetáris Tanács által jóváhagyott 750 milliárd forintos 2017. első negyedév végi korlátozása az előző negyedévhez képest további mintegy 100-200 milliárd forint kiszorítását jelentette a betéti eszközökből. A kiszorított mennyiség monetáris lazító hatást fejt ki, és a bankközi, valamint az állampapírpiacon is hozamleszorító hatással jár, illetve az alacsonyabbá váló forrásköltség csökkentheti a hitelkamatokat. A három hónapos betét állománya a 2017. január eleji 900 milliárd forintról fokozatosan csökkenve a 2017. március 29-i tender után érte el a 750 milliárd forintos célértéket. A három hónapos betéti tendereken a jegybank 2017. január 25-én a 125 milliárd forint meghirdetett mennyiség mellett a 292 milliárd forint banki ajánlatból 75 milliárd forintot, 2017. március 1-én a 350 milliárd forint meghirdetett mennyiség mellett az 532,5 milliárd forint banki ajánlatból 325 milliárd forintot, valamint 2017. március 29-én a

350 milliárd forint meghirdetett mennyiség mellett az 526 milliárd forint banki ajánlatból 350 milliárd forintot fogadott el.

2. ábra: A jegybank monetáris politikai eszközeinek igénybevétele

Megjegyzés: a Növekedési Hitelprogram III. pilléréhez tartozó swapok nélkül.

Forrás: MNB.

A kizorítás tekintetében kiemelt jelentőségű O/N betétállomány a negyedéves időszakban magas szinteken stabilizálódott: értéke januárban átlagosan 598 milliárd forint volt, és január 10-én 898 milliárd forintos lokális csúcsot ért el. Februárban az átlagos állomány 258 milliárd forintra csökkent, majd márciusban 482 milliárd forintra növekedett. Az O/N betét negyedéves átlagállománya 452 milliárd forintot tett ki. A kizorítással összhangban az egy napos piaci kamatszintet mérő HUFONIA egész negyedév folyamán 0 százalék közelében tartózkodott, minimális és maximális értéke 1, illetve 16 bázispont volt.

A negyedévben a mennyiségi korlátozásból adódóan a jegybank hiteleszközeit csak korlátozott mértékben használták a bankok. Az egy napos hiteleket tekintve januárban átlagosan 2 milliárd forintot vett fel a bankrendszer. Februárban és márciusban ugyanez átlag 0,45, illetve 3 milliárd forint felvételét jelentette. Egyhetes hitelt mindössze egyetlen bank vett fel, összesen négy alkalommal; az állomány negyedéves átlaga 7 milliárd forint volt. A monetáris célú hitelek állománya az első negyedévben -a negyedév első és utolsó néhány napját leszámítva- alacsony szinteken mozgott, 33 milliárd forint összértéket el nem érve.

A kamattranzmisszió szempontjából kitüntetett jelentőségű három hónapos referenciahozamok március végéig tovább mérséklődtek. A BUBOR jegyzések 37 bázispontból 18 bázispontra csökkentek, a diszkontkincstárjegy (DKJ) hozam pedig egész negyedévben 6-12 bázispont között mozgott. Az FRA-kból származtatott azonnali hozam az időszakban 15 és 32 bázispont között ingadozott, március végén a minimum értékkel zárva. A banki rövid lejáratú, illetve változó kamatozású hitel- és betéti kamatlábak tavaly decemberhez

képest mind a vállalati, mind a lakossági szegmensben - a lakossági változó kamatozású hitelek kivételével - csökkentek. A vállalati oldalon a látra szóló és éven belül lekötött betétek átlagkamata 8-9 bázisponttal, a hiteloldalon a változó kamatozású hitelek átlagos kamatlába 13 bázisponttal, míg a folyószámla hiteleké 60 bázisponttal mérséklődött. A lakossági oldalon a látra szóló és éven belül lekötött betétek átlagkamata 8-14 bázisponttal, a hiteloldalon a folyószámla hiteleké 220 bázisponttal mérséklődött. A lakossági változó kamatozású hitelek átlagkamata kismértékben, 7 bázisponttal növekedett. A lakossági változó hitelkamatok enyhe növekedése összefüggésben állhat a lakossági hitelfelvételi kedv növekedésével, illetve az erre adott banki reakciókkal.

Devizalikviditást nyújtó eszközök

Devizatenderek

A bankoknál az elszámolási és a forintosítási tendereken megvett euro összegekből 2017. március 16-án lejárt 590 millió euro feltétel nélküli devizaswap. 2017. március végén még 492 millió euro értékű feltétel nélküli swap-állományt tartott nyilván az MNB, melyek 2017 év végéig lejárnak.

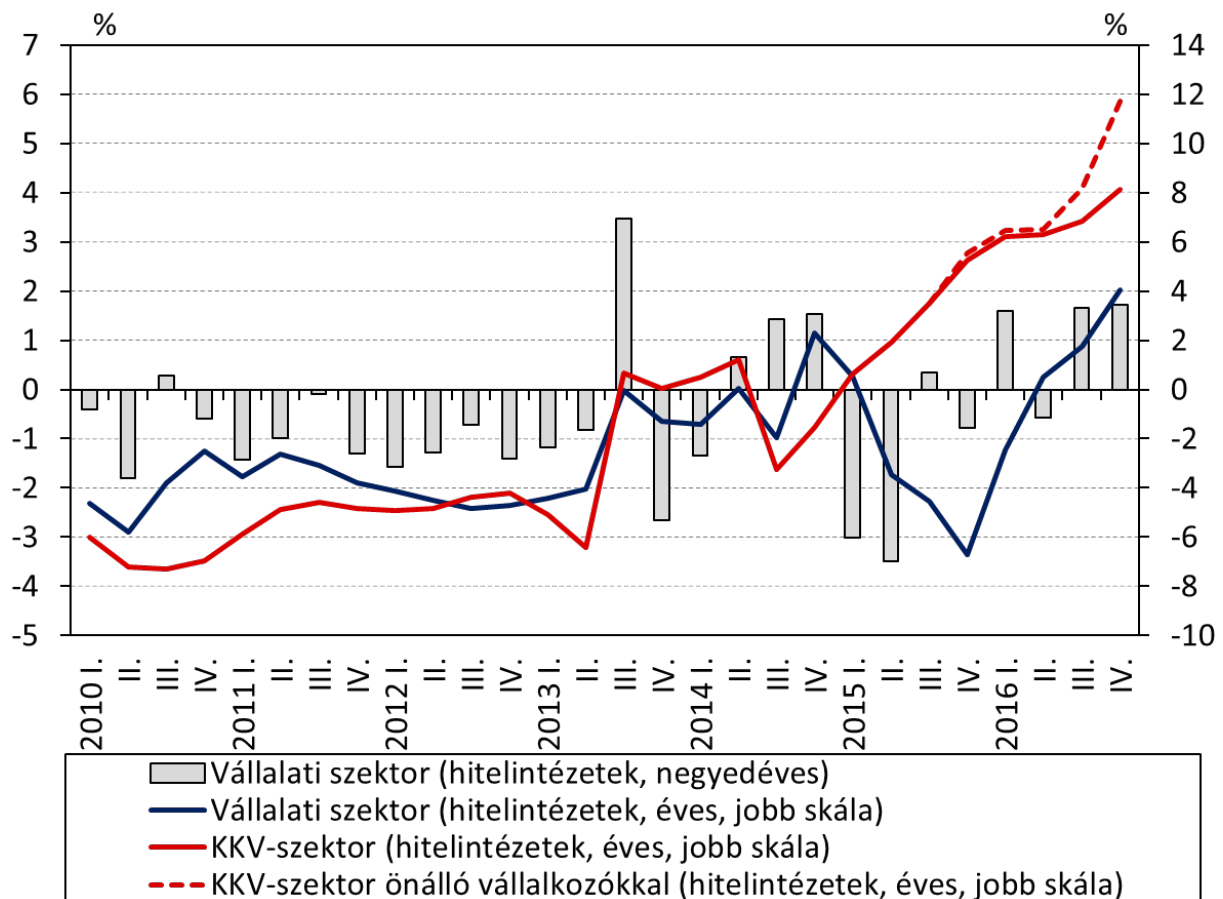
Jegybanki devizacsere-ügyletek

Az euro/forint devizacsere piaci felárak az előző időszakhoz hasonlóan alakultak; néhány kiugró érték figyelhető meg mind pozitív, mind negatív irányban. Az egynapos (O/N) és a másnap induló egynapos (tomnext) ügyleteknél figyelhetők meg a legnagyobb kilengések. Ezek az év vége, negyedév vége, illetve áfa-fizetés (hónap 20-a) körüli turbulens piaci helyzettel magyarázhatók. Az O/N esetében a három legnagyobb abszolút értékű kilengés január 2-án (-1178 bázispont), február 20-án (+255 bázispont) és március 31-én (+159 bázispont) volt. A T/N ügyleteknél a maximális érték március 30-án 176 bázispontot ért el. Emellett volt még a két piacon összesen négy, 100 bázispontot kevéssel meghaladó mértékű mozgás. Hosszabb határidőkre kilengések nélkül, még az 50 bázispontos korláton is jóval belül voltak a legmagasabb értékek. Összességében minden fontosabb futamidőn 0 közeli átlagos felárak láthatók: O/N -4, T/N +6, 1 hét +11, 1 hónap +12, 3 hónap +1 és 6 hónap -11 bázispont. Az egynapos jegybanki eurolikviditást nyújtó euro/forint FX-swap-eszköz iránt nem volt a negyedévben kereslet.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A hazai pénzügyi rendszer sokkellenálló képessége mind a tőkehelyzet, mind a likviditás szempontjából erős, miközben a kulcsfontosságú pénzügyi piacok működésében nem észleltünk zavarokat az elmúlt időszakban. A belső kereslet vezérelte gazdasági növekedés következtében folytatódott a hitelezés bővülése, valamennyi szegmensben megtörtént a hitelezési fordulat, a bankrendszer jövedelmezősége pedig érdemben javult. Az elmúlt hónapokban a bankszektor javuló portfólióminőségének meghatározó tényezője volt a vállalati és háztartási hitelekre egyaránt kiterjedő portfóliótisztítás.

3. ábra: A teljes vállalati és a kkv-szektor hitelállományának növekedési üteme

Forrás: MNB.

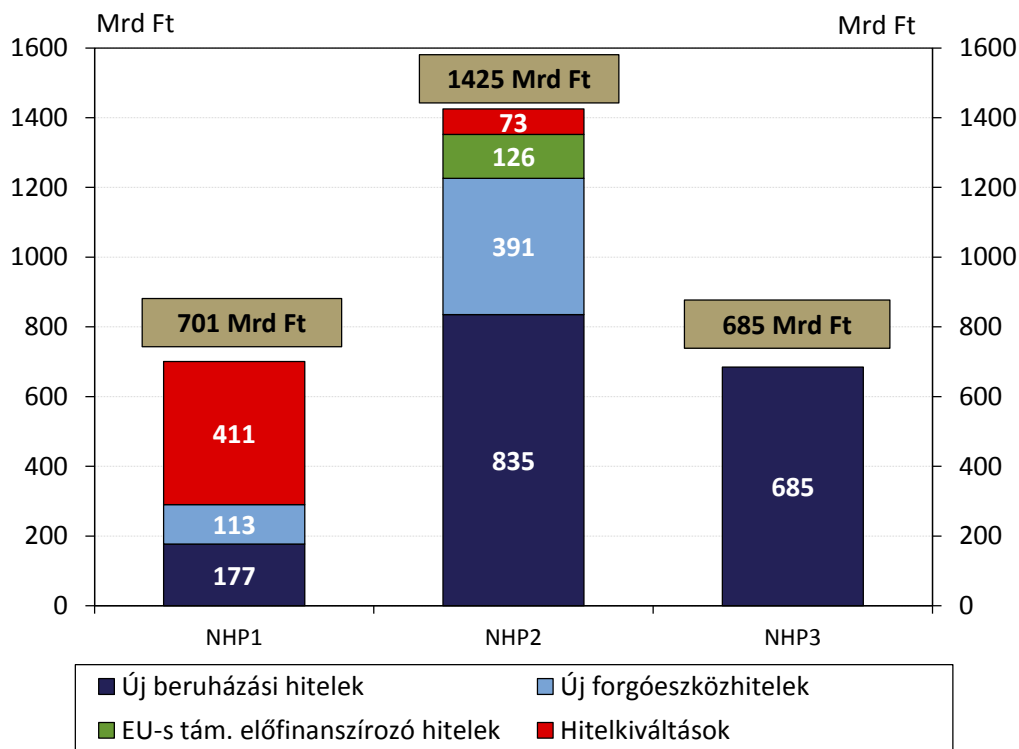
2016 negyedik negyedévét és 2017 elejét a hitelintézetek hitelezési folyamatainak általánosan javuló tendenciái jellemezték. Megvalósult a hitelezési fordulat, az NHP sikeresen megtörte és növekedési pályára állította a kkv-hitelezés korábbi csökkenő trendjét. A hitelállomány bővülésének háttérében a forinthitelek volumennövekedése állt, a Növekedési Hitelprogram (NHP) forinthitelei mellett a piaci alapú forinthitelezés is számottevően növekedett. A teljes vállalati hitelállomány a válság óta nem tapasztalt mértékben, 4 százalékkal növekedett 2016-ban. A kkv-szegmens hitelezésének élénkülése növekvő kereslet és enyhülő hitelkínálati korlátok mellett valósult meg, hitelállományuk éves összevetésben 8 százalékkal, míg az önálló vállalkozókat is figyelembe véve közel 12 százalékkal bővült. A vállalati hitelek éves állománybővülése összességében 5,5 százalékot tett ki idén februárban, ami az NHP harmadik szakaszának addicionális hatásától eltekintve 3,6 százalékos lett volna. A Piaci Hitelprogram (PHP) keretében 2016 elején tett kkv vállalásait a bankok szektorszinten vállalt 195 milliárd forinttal szemben több mint 300 milliárd forinttal növelték az év so-

rán, azaz közel 55 százalékkal, több mint 100 milliárd forinttal meghaladva teljesítették. A programban résztvevő bankok 2017-re további 170 milliárd forint összegű kkv hitelállomány bővülést vállaltak, mely a fennálló állomány közel 5 százalékát jelenti, így a PHP 2017-ben is érdemben hozzájárulhat a jegybank által kívánatosnak és egészségesnek tartott évi 5-10 százalékos hiteldinamika teljesüléséhez.

2017. március 31-én véget ért az NHP harmadik, kivezető szakaszának szerződéskötési időszaka, ezzel lezárult a Növekedési Hitelprogram. 2016 eleje óta a program harmadik szakaszában részt vevő hitelintézetek 685 milliárd forint összegben nyújtottak finanszírozást a hazai mikro-, kis- és középvállalkozások részére, amelyből 172 milliárd forintnyi szerződést kötöttek 2017 első negyedévében. Ezzel a 700 milliárd forintnyi keretösszeg 98 százaléka felhasználásra került. A fokozatos kivezetés jegyében 2016 elején elindított harmadik szakaszban létrejött mintegy 685 milliárd forintnyi szerződés 78 százaléka új beruházási hitel, 22 százaléka pedig új lízingügylet, melyek átlagos futamideje rendre 9 év és 4,6 év. A forintpillérben 474, a devizapillérben 211 milliárd forint került kihelyezésre. Előbbiben tovább csökkent a medián hitelméret a második szakaszhoz képest, az ügyletek több mint fele 7 millió forint alatti; az e pillérben nyújtott hitek közel kétharmada mikrovállalkozásokhoz került.

Az NHP három szakasza és az NHP+ keretében közel 40 ezer vállalkozás jutott finanszírozáshoz az elmúlt 4 évben, mintegy 2800 milliárd forint összegben. A program ezzel elérte célját, sikeresen megtörte és növekedési pályára állította a kkv-hitelezés korábban tapasztalt csökkenő trendjét. A program előre haladtával egyre inkább az új hitelek nyújtása, és azon belül is a beruházások finanszírozása került előtérbe, az NHP összes szakaszában mintegy 1700 milliárd forintnyi beruházási célú hitel- és lízingügylet jött létre (3. ábra). Számos vállalati beruházás valósult meg a program keretében felvett hitelből; az MNB becslései szerint az NHP összességében mintegy 2 százalékponttal járulhatott hozzá 2013 és 2016 között a gazdasági növekedéshez, a foglalkoztatást pedig mintegy 20 ezer fővel bővíthette.

4. ábra: Az NHP három szakaszában létrejött ügyletek hitelcélonkénti megoszlása

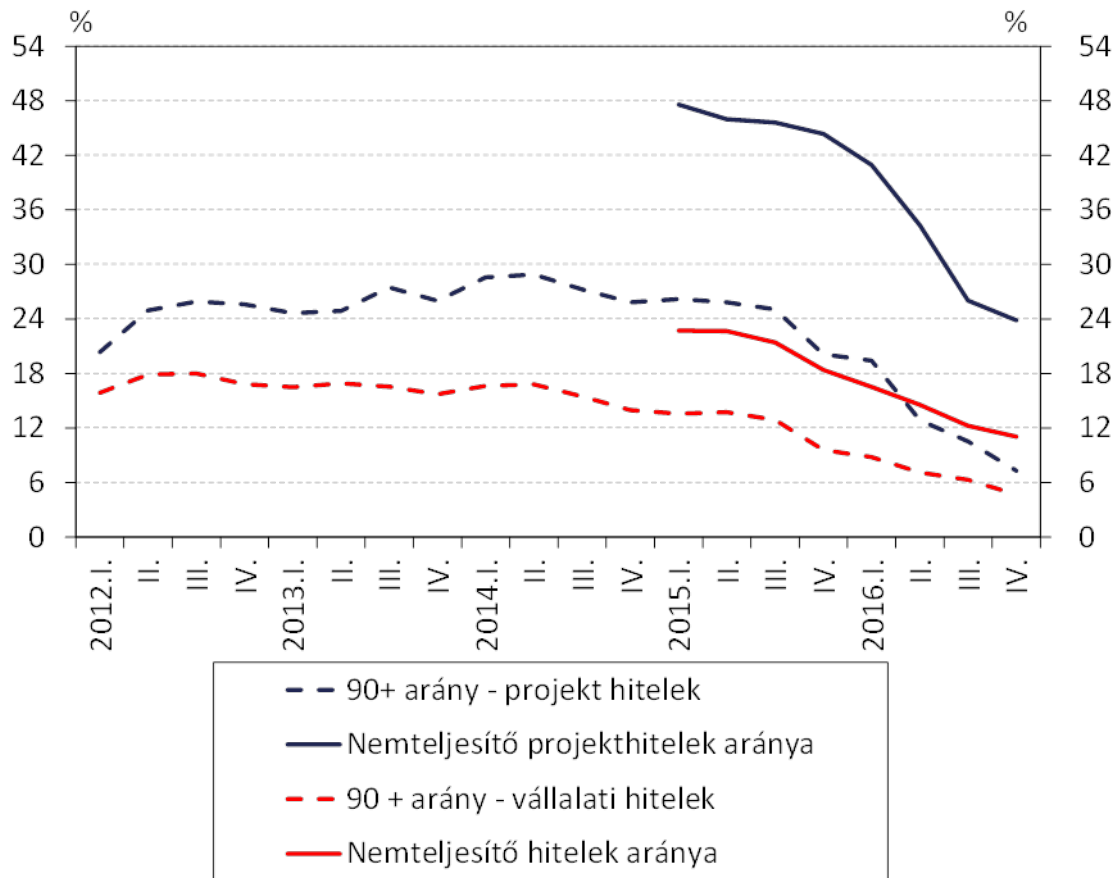

Forrás: MNB.

A háztartási hitelállomány a folyósítások és törlesztések egyenlegeként 2016-ban összességében nem változott a megelőző év végéhez képest, amely az új hitelkihelyezések számottevő élénkülésére vezethető vissza. Az új lakás- és fogyasztási célú szerződéskötések volumene összességében 50 százalékkal bővült éves átlagban. A teljes volumenen belül az új lakáshitelek kihelyezései 42 százalékkal emelkedett az elmúlt egy évben, ami tükrözi a hazai ingatlanpiac élénkülését. 2016 harmadik negyedéve során a teljes országot lefedő aggregált MNB lakásárindex nominális alapon a lakásárak 5,9 százalékos emelkedését mutatta. Reálértelmenben a lakásárak negyedéves alapon 6,1, míg éves alapon 15 százalékkal emelkedtek. Az új lakáshitelvolumen 17 százaléka a Családi Otthonteremtési Kedvezményhez (CSOK) köthető. A lakáscélú hitelek átlagos kamatfelára azonban számottevően meghaladja a régiós országokban tapasztalt szintet, aminek jelentős részben a piaci verseny elégtelensége az oka.

A vállalati nemteljesítő hitelek aránya a 2015. év eleji 23 százalékról 2016. év végére 11 százalékra csökkent, míg a nemteljesítő kereskedelmi ingatlanhitelek esetében a korábbi 48 százalékról 24 százalékra csökkent az arány. A 90 napon túl késedelmes vállalati hitelek aránya pedig 4,7 százalékra csökkent 2016 negyedik negyedévében. A nemteljesítő vállalati hitelállomány csökkenésében a bankok követelés eladása volt a meghatározó. A nemteljesítő vállalati hitelek aránya két év alatt a felére csökkent, és bár a projektfinanszírozási hitelek továbbra is jelentős állományt képviselnek, az elmúlt évben itt is érdemi javulás volt tapasztalható, mert a korábbi gyenge tisztítást felváltotta az aktív portfóliótisztítás. Mindez arra utal, hogy a fennmaradt nemteljesítő állomány kezelése immáron piaci viszonyok között rendeződhet.

5. ábra: Nemteljesítő hitelek (NPL) aránya a teljes vállalati szegmensen és projekthiteleken (döntően kereskedelmi ingatlan) belül

Forrás: MNB. Megjegyzés: Az MNB 2015. januártól hatályos adatszolgáltatásai az NPL új CRR/CRDj definícióját használják, ahol nemteljesítőnek számít: 1) az adós késedelme meghaladja a 90 napot. 2) a hitelező feltételezi, hogy a fedezet realizálása nélkül az adós nem lesz képes a teljes tartozását visszafizetni.

2016 negyedik negyedévében a 90 napon túl késedelmes háztartási hitelek aránya a teljes portfólión belül csökkent, december végén 13 százalékot tett ki, ami nemzetközi összehasonlításban továbbra is magasnak tekinthető. 2016. negyedik negyedéve során, a bankok portfólió eladásának köszönhetően szektor szinten mintegy 125,7 milliárd forintot kitevő bruttó nemteljesítő háztartási hitelállomány került kitisztításra a portfóliókból, aminek következtében emelkedett a nemteljesítő háztartási portfólió éves tisztítási rátája, és 2016 év végén elérte a 22,5 százalékot.

A hazai bankrendszer kiemelkedő, 457 milliárd forint adózás utáni eredménnyel zárta a 2016-os évet, így historikusan magas sajáttőke-arányos jövedelmezőséget (19,2 százalék) ért el. A bankrendszer jelenleg is robusztus tőkepuffereit tovább növeli a kimagasló eredmény. A szektor jövedelmezőségében megfigyelhető rendkívüli javulás azonban jelentős részben nem fenntartható folyamatok eredménye. A banküzemi eredmény növekedését legnagyobb mértékben az értékvesztések eredményrontó hatásának 164 milliárd forintos javulása segítette, így ez a tétel szokatlan módon nem csökkentette, hanem javította a bankok eredményét 2016-ban. A kapott osztalékok nagysága 22 milliárd forinttal növekedett az előző évhez képest, de ez a tétel igen volatilis; a VISA európai szervezetének értékesítése pedig egyszeri hatásként értékelendő. A banki jövedelmezőség stabil tételei esetében (mint például a kamattörlesztés, a jutalék- és díjeredmények, illetve a működési költségek) nem történt érdemi javulás az előző évhez képest. Előretekintve a kamatkörnyezet tartósan alacsony szintje nyomás alatt tartja a bankok jövedelmezőségét, ugyanis a következő három év

folyamán jelentős, magasabb kamatozású állampapír-állomány megújítási igénye merül fel alacsony hozamkörnyezetben. A bankok egyedi működését vizsgálva pedig megállapítható, hogy a költséghatékonyságban továbbra is van tér a javulásra, így a kamatbevételek várható csökkenése középtávon ellensúlyozható a szektorban.

A jegybank makroprudenciális tevékenysége

2017 első negyedében folytatódott a hitelintézetek alkalmazkodása az újonnan érvénybe lépő makroprudenciális elvárásokhoz. A hitelintézeteknek a 2017 első negyedév végi problémás projekthitel állományuk után kell megképezniük a rendszerkockázati tőkepuffert (SRB – Systemic Risk Buffer). Ennek megfelelően a hitelintézetek portfóliótisztítási alkalmazkodása az év első negyedében is folytatódott a tőkepuffer megképzésének elkerülése érdekében. A tapasztalatok alapján a tőkepuffer megfelelő ösztönzöt teremtett a bankrendszer számára a problémás kitétségeik leépítésére.

Emellett a hitelintézeteknek 2017. április 1-től kell megfelelniük a jelzáloghitel-finanszírozás megfelelési mutatóra (JMM) vonatkozó szabályozásnak. Az előírás hatására két új jelzálogbank alakult, érdemben növekedett a forint jelzáloglevél-állomány, valamint jelentősen csökkentek a jelzáloglevelek állampapír-hozamhoz mért felárai is. A JMM szabályozás hosszabb távon a jelzáloglevél piac mélyítésével a bankrendszer forint lejáratú eltéréseinek csökkentése mellett a hosszabb kamatperiódusú jelzáloghitelek kamataira is mérséklő hatással lehet.

Az EU szabályozás jelentős mozgásteret biztosít az MNB-nek arra vonatkozóan, hogy egyedi likviditásfedezeti kedvezmények megadását mérlegelje. Az első negyedévben az MNB áttekintette a likviditásfedezeti követelményekre vonatkozó egyedi kedvezmények megadásának felmerülő szempontjait. Az MNB a jövőben is folyamatosan vizsgálja a bankrendszer likviditását és a kérelmek értékelésére vonatkozó álláspontot befolyásoló lényeges körülmények alakulását.

Az MNB 2016. január 1-jétől alkalmazza a túlzott hitelnövekedés megelőzésére szolgáló anticiklikus tőkepuffert (Countercyclical Capital Buffer – CCB). A CCB ráta mértékének felülvizsgálatára a törvényi kötelezettségeknek megfelelően negyedévente kerül sor. Mivel a ciklikus rendszerkockázatok szintjében és dinamikájában az előző negyedéves felülvizsgálathoz képest érdemi változás nem történt, az MNB 2017 első negyedében – a hitelezés támogatása érdekében – a 0 százalékos szint fenntartásáról döntött.

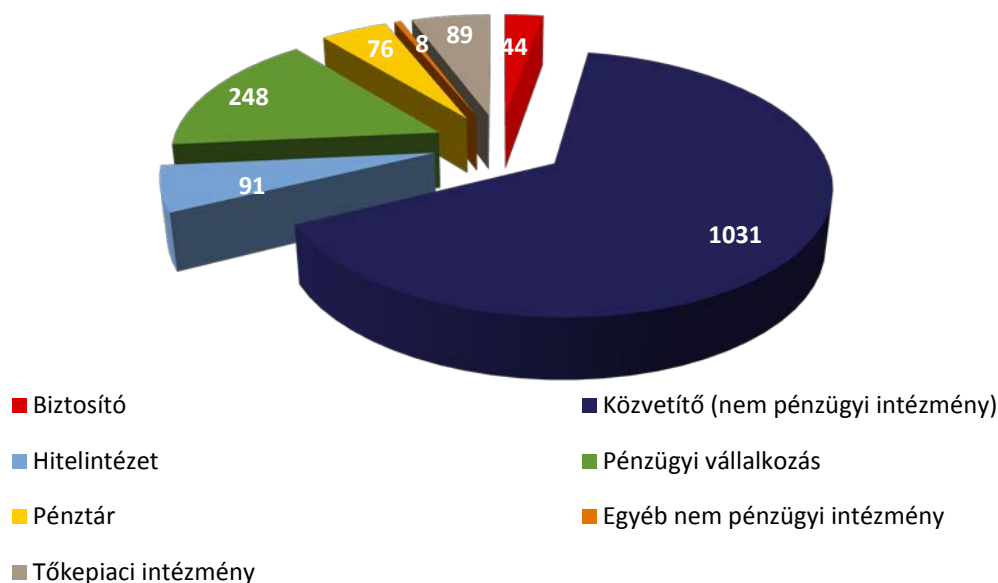
A jegybank makroprudenciális területe több kutatást is lezárt a negyedév folyamán. Publikálásra került a magyar lakásárak egyensúlyi szintjét meghatározó modell, mely makrogazdasági fundamentumok bevonásával, VECM modellkeretben tárja fel a lakásárak hosszútávon fenntartható pályáját. A modell így alkalmas a túlértékeltségi periódusok azonosítására, ami az ingatlanpiachoz kötődő rendszerszintű kockázatok mérséklését célzó egyes makroprudenciális eszközök alkalmazásánál kiemelten fontos információ. Bevezetésre került továbbá a CCB ráta mértékének pontosabb meghatározását segítő ténybecslés módszertan, amely a ciklikus rendszerkockázatot jelző indikátorok aktuális értékét becsli meg statisztikai eszközökkel. Ezáltal lehetővé válik, hogy a CCB ráta meghatározására a lehető legfrissebb adatok tükrében kerüljön sor.

Az MNB szakértői 2017 első negyedében is figyelemmel kísérték a pénzügyi rendszert érintő nemzetközi szabályozási folyamatokat, és aktívan részt vettek különböző európai intézmények, mint az Európai Bankhatóság és az Európai Rendszerkockázati Testület (European Systemic Risk Board – ESRB) makroprudenciális politikával foglalkozó munkacsoportjaiban.

3. Az MNB felügyeleti tevékenysége

A Magyar Nemzeti Bank 2017. március 31-ei adata alapján összesen 1587 intézmény prudenciális felügyeletét látja el, amelyek típus szerinti megoszlását a 6. ábra szemlélteti. A felügyelt intézmények számában az előző év végéhez mért kismértékű ($\approx 1,4$ %-os) csökkenés mögöttes oka a független pénzügyi közvetítők számának változása. Az év első negyedévében 41 prudenciális és 7 piacfelügyeleti vizsgálat indult, illetve 22 prudenciális és 8 piacfelügyeleti vizsgálat lezárása történt meg. Az MNB a tárgyidőszakban összesen 448 prudenciális határozatot adott ki, továbbá a piacfelügyeleti és kibocsátói felügyelési területen összesen 246 határozat született. Az intézkedések során 214 millió forint prudenciális intézményi bírság, illetve 248 millió forint piacfelügyeleti bírság kiszabására került sor.

6. ábra: A felügyelt intézmények típus szerinti megoszlása (2017.03.31-én, db)

Forrás: MNB.

Az MNB **hitelintézetek felügyeletéért felelős szakterülete** 2017. első negyedévében 7 vizsgálatot zárt le, amelyből a 2016-ban indított 4 átfogó vizsgálat közül 2 esetben került sor bírság kiszabására, összesen 14,3 millió Ft értékben. Az operatív szakterület az előző negyedévben megindított 3 célvizsgálatot zárt. A célvizsgálatok közül kiemelt figyelmet kapott a túlzott eladósodás ellen bevezetésre kerülő jogszabályi előírások (JTM, LTV) gyakorlati végrehajtásának ellenőrzése. Az ezen a területen feltárt jogszabálysértéseket, tekintettel a téma kiemelt jelentőségére, az MNB szigorúan szankcionálja. A beszámoló időszakában 4 hitelintézetnél kezdődött meg a likviditásmegfelelés érintő ILAAP vizsgálat.

Az MNB átfogó csoportvizsgálatot végzett a hazai piac egyik jelentős méterű bankjánál, illetve az összevont alapú felügyelet alá tartozó leányvállalatainál, amelynek során a vállalatirányítási, hitelkockázati, számviteli, adatszolgáltatási, informatikai biztonsági, valamint a befektetési szolgáltatási tevékenységet érintő egyes hiányosságok miatt 69 millió forint bírság megfizetésére és a jogsértő állapot megszüntetésére kötelezte az intézményt. Mindemellett kiemelendő, hogy a feltárt jogsértések nem hordoznak rendszerkockázatot és nem veszélyeztetik a bankcsoport megbízható működését.

Az év egyik kiemelt ellenőrzési területe a felügyeleti adatszolgáltatások fokozott vizsgálata. Az első lépésben kiválasztott adatszolgáltatási táblacsomagok (portfolióminőség, likviditás, ügyletszintű adatszolgáltatások, portfolióváltás, valamint tőkehelyzet témakörökben) kapcsán a leggyakrabban előfordult hibákról és az MNB részletes elvárásairól a felügyelt intézményekkel a jegybank kollégái konzultációt tartottak. Az év hátralévő részében az MNB ütemezetten további adatszolgáltatási témakörben tart hasonló konzultációkat, amelyekkel párhuzamosan az adatszolgáltatások megfelelőségét és minőségét is vizsgálja mind a helyszíni, mind a helyszínen kívüli felügyelés során.

A negyedév során folytatott üzleti modell elemzések fókuszában az előző évben elért eredmény szerkezetének értékelése állt, különös tekintettel a kockázati költségek és értékvesztés-visszaírások vizsgálatára, amely tételek számos bank eredményét jelentős mértékben javították.

A hitelintézeti szektor engedélyezési eljárásaiban meghatározóak voltak az egyesülésekkel – így a szövetségi integrációval – kapcsolatos döntések és a negyedév végén történt meg a Quaestor Bank Zrt. saját kérelmére a tevékenységi engedélyének visszavonása, s így a pénzügyi piacról való kilépése.

Márciusban lezárult a jelzáloghitel-közvetítést végző pénzügyi közvetítők részére nyitva álló átmeneti időszak, amely az ún. MCD direktíva implementálásából fakadóan keletkeztetett engedélyezési, megfelelési követelményeket: ezen időpontot követően a jelzáloghitel-közvetítés kizárólag az MNB engedélyének birtokában végezhető. Az átmeneti időszak során a felügyelet több, mint 80 engedélyt adott ki azon piaci szereplők részére (biztosítók, hitelintézetek, pénzügyi közvetítők), amelyek 2017. március 21. után is a jelzáloghitel-közvetítői piacon kívánnak tevékenykedni.

Az MNB a jelzáloghitel közvetítői tevékenységet végző 11 **független pénzügyi közvetítő** esetében témavizsgálatot indított a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvényben meghatározott jutalékszabályok betartásának vizsgálata érdekében.

A biztosítók körében az első negyedévben 5 új vizsgálat indult és 4 vizsgálat zárult le, amelyek következményeképpen 105 millió forint bírságot szabott ki az MNB.

A felügyelet az idei év eljárásai során továbbra is az üzleti modell alapú megközelítéssel megújított biztosítói vizsgálati módszertant alkalmazta. Az előrettekintő üzleti modell elemzések elősegítik, hogy az MNB a kockázatok kialakulását már korai szakaszban felfedezze, és időben megtegye a szükséges lépéseket. Az első negyedévben indított vizsgálatok során kiemelt figyelmet kapott továbbá az életbiztosítási termékek etikus életbiztosítási koncepciónak való megfelelésének vizsgálata.

A biztosítóintézmények befektetési gyakorlatának vizsgálata során több esetben azonosított a 2016. évi jogszabályváltozások be nem tartásához kapcsolódó kockázatot a jegybank. Az állománykezelési tevékenységgel összefüggésben szintén jelentős kockázatok merültek fel a kontrolltevékenységet érintően. A tárgyidőszakban folytatott eljárások során jellemző mulasztások voltak a szerződési feltételek hiányosságai, valamint az előírásoktól elmaradó ügyféltájékoztatás. A vizsgálatok fókuszában állt továbbá a kiszervezések szabályszerűsége, amelynek ellenőrzése során a kapcsolódó belső szabályzatok, a kiszervezési szerződések, illetve a kiszervezett tevékenység bejelentési időpontja vonatkozásában tárt fel hiányosságokat a felügyelet.

Az idei évtől az etikus életbiztosítási koncepciónak köszönhetően több jogszabálymódosítás és az MNB által tavaly kiadott befektetési egységekhez kötött (unit-linked) biztosításokra vonatkozó ajánlás is hatályba lépett. A szabályozói környezet változásának hatására a megtakarítással kombinált életbiztosítási termékpaletta átalakult, a szerződések száma megnövekedett, a drága unit-linked típusú termékek kivezetésre kerültek, és a költségek összehasonlítására szolgáló teljes költségmutató (TKM) átlagosan negyedével csökkent.

2017. I. negyedévében zárult a Szolvencia II átállás újabb fontos momentumja, a biztosítók által első alkalommal benyújtott saját kockázat- és szolvenciaértékelések (ORSA jelentések) feldolgozása. Az MNB a jelentések áttekintése után vezetői levélben hívta fel a figyelmet a fejlesztendő területekre.

A **biztosítási piac egyik közvetítőjénél** a jegybank feltárta, hogy az alkusz megállapodásai több esetben a biztosításközvetítői tevékenységgel, illetve az ügyfélérdekekkel ellentétes kikötéseket tartalmaztak, valamint a társaság több esetben mulasztott a közvetítő személyek kiválasztásában, bejelentésében és képzésében. Az előbbi mulasztások a társaságnál feltárt egyéb eljárási hibákkal együtt megalapozták az 5 millió forintos felügyeleti bírság kiszabását.

A **pénztári szektorban** a beszámoló időszakában 2 átfogó, valamint 1 cél- és utóvizsgálat zárult le, a befejezett eljárások összesen 7 millió forint bírság kiszabását vonták maguk után, amelyek 500 ezer forint fogyasztóvédelmi bírságot is magukban foglaltak. A vizsgálatok során kiemelt szerepet kapott a belső kontrollrendszerek működésének, a nyújtott szolgáltatásokhoz és a tagsági jogviszony megszűnéséhez, illetve egyéb elszámolásokhoz kapcsolódó eljárások szabályos lebonyolításának, és a pénztári tevékenység költségeinek vizsgálata.

A negyedévben az MNB honlapján publikálásra kerültek az önkéntes nyugdíjpénztárak és magánnyugdíjpénztárak 2016. évi éves, valamint az önkéntes nyugdíjpénztárak 10 és 15 éves, illetve a magánnyugdíjpénztárak 10 éves hozamrátái. Az intézmények által beküldött értékek és az ezek alapját képező adatszolgáltatások összhangját az MNB helyszínen kívüli felügyelés keretében ellenőrizte.

A **biztosítási és pénztári engedélyezési** ügyek közül kiemelhető, hogy az év első három hónapjában továbbra is zajlottak az önkéntes kölcsönös biztosító pénztárak átalakulásával (beolvadásával) és megszűnésével (végelszámolásával) kapcsolatos eljárások.

A **tőkepiac** általános bizalmi szintjének növelése és a tőkepiacok biztonságos működésének erősítése, illetve az esetleges jövőbeni visszaélések elkerülése érdekében az első negyedévben összesen 8 (7 átfogó, 1 utó-) vizsgálat indult, valamint 5 vizsgálat zárult le.

Az MNB – a vizsgálatok során és a folyamatos felügyelés keretében – az ügyfélkövetelések védelmét és az azzal kapcsolatos jogszabályi előírások betartását továbbra is elsődleges prioritásként kezeli. Az ellenőrzések és a folyamatos felügyelés keretében a portfóliókezelési tevékenység, az intézmények üzleti modelljének és az intézmények kiszervezett tevékenységeinek vizsgálata szintén kiemelt jelentőséggel bírt. Az átfogó vizsgálatokban nagy hangsúlyt kaptak a vezető állású személyek, alkalmazottak és egyéb érintettek gazdasági érdekeltségeinek átláthatóságának, ügyletkötéseinek ellenőrzése. A befektetési alapok és azon belül az ingatlanalapok pénzügyi közvetítőrendszerben betöltött szerepének növekedésével összhangban az MNB a vizsgálatok és a folyamatos felügyelés keretében kiemelten ellenőrizte a likviditáskezelést, a limitek betartását és a vállalatirányítási folyamatokat. Kiemelendő, hogy az MNB az egyik, folyamatos felügyeleti tevékenysége eredményeként meghozott határozatában a leg súlyosabb szankciót alkalmazta: visszavonta egy befektetési alapkezelő tevékenységi engedélyét, mivel az a szavatoló tőkét nem töltötte fel a vonatkozó jogszabályi rendelkezésekkel összhangban, az MNB által előzőleg határozati formában előírt határidőben.

Az első negyedév során az MNB **7 piacfelügyeleti eljárást** indított, 5 esetben jogosulatlan tevékenység végzésének gyanújával, 1 esetben bennfentes kereskedelem és 1 további ügyben piaci manipuláció kivizsgálásának céljából. Az adott időszakban a jegybank 8 piacfelügyeleti eljárást zárt le, amelynek következtében 248 millió forint piacfelügyeleti és 1 millió forint eljárási bírságot szabott ki. A befejezett vizsgálatok közül kiemelendő az az eljárás, amelyben – a 120 millió forintos piacfelügyeleti bírság kiszabása mellett – megállapításra került, hogy egy tőzsdei kibocsátó törzsrésztvényeire, tulajdonában álló leányvállalata tiltott piac-

befolyásolást követett el, valamint ezzel összefüggésben, bennfentes személynek minősülő vezető tisztségviselőjük a tiltott bennfentes kereskedelemre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket megsértette. A MAR rendelet alapján megindított piacfelügyeleti eljárások mellett megkezdődött egy kockázatalapú szabályozási térkép mentén a folyamatos felügyelési koncepció kialakítása a rendeletben foglaltak betartására.

A beszámoló időszakában az ún. operatív típusú, a felügyelt intézmények előzetes értesítése nélkül elvégzett szűk körű vizsgálatok fókuszában – a szektor adatminőségének javítása céljából – az intézmények adat-szolgáltatásainak ellenőrzése állt, és ennek következtében az alapkezelői szektorban két intézménynél célvizsgálatra is sor került.

2017. első negyedében 3 **kibocsátói célvizsgálatot** zárt le a jegybank – többek között a 2015. évre vonatkozó, a nemzetközi számviteli standardok (IFRS) szerint készített összevont (konszolidált) éves beszámoló jogszabályi megfelelőségét vizsgálva –, amely következtében összesen 7 millió forint felügyeleti bírságot alkalmazott.

Az MNB a negyedév során első ízben élt azzal a jogszabályi felhatalmazással, amelynek alapján törölte egy, a szabályozott piacra bevezetett nyilvános értékpapír kibocsátó társaság részvényeit a Budapesti Értéktőzsde terméklistájáról, mivel a kibocsátó által elkövetett jogszabálysértések és közzétételi hiányosságok alkalmatlanná tették a társaságot a transzparens tőzsdei jelenlétre.

A tőkepiaci **kibocsátók engedélyezésével kapcsolatban** az első negyedévben 173 határozat került kiadmányozásra. Az értékpapír kibocsátást érintően engedélyezésre került egy jelzáloglevél-, illetve kötvény kibocsátási programhoz készült alaptájékoztató közzététele. A Budapesti Értéktőzsdére bevezetett két társaság felvásárlása kapcsán elindult a nyilvános vételi ajánlat engedélyezése, ennek vonatkozásában az MNB elrendelte, hogy a KELER Zrt. a két kibocsátó névre szóló törzsrészvényei tekintetében visszamenőleges tulajdonosi megfeleltetést végezzen. A befektetési alapkezelési szektort érintően 23 új befektetési alap került nyilvántartásba vételre a beszámoló időszakában.

4. Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenysége

Az MNB az első negyedévben fogyasztói kérelemre 81, hivatalból pedig 17 vizsgálatot indított és 86 fogyasztóvédelmi ügyet zárt le, amelyhez 61,3 millió forint szankció kapcsolódott. Folyamatos felügyelés keretében a jegybank tíz különböző témakörben vizsgálódott az év első három hónapjában és összesen 119 fogyasztóvédelmi figyelmeztetést és egy esetben pedig ideiglenes intézkedést alkalmazott.

A hitelintézeti szektorban a vizsgálatok elsősorban a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésekre vonatkozó szabályok betartására irányultak és ennek keretében az MNB több esetben tapasztalta, hogy az intézmény által felszámított késedelmi kamat meghaladta a jogszabályban előírt maximális mértéket. Folyamatos felügyelés keretében vizsgálta a jegybank a körültekintő lakossági hitelezés feltételeiről és a hitelképesség vizsgálatáról szóló szabályozás szerinti túlzott eladósodottság kockázatairól szóló tájékoztató honlapon történő megjelenítését, amelynek következtében 81 esetben bocsátott ki fogyasztóvédelmi figyelmeztetést. Az általános szerződési feltételek tisztességességi szempontú elemzése a gépjárműhitel-szerződések tekintetében egy pénzügyi intézménynél – illetve jogutódlásból eredően a jogutódnál – tovább folytatódott, és megtörtént a jelzáloghitel-szerződések részévé váló általános szerződési feltételek részletes elemzése 11 nagybankra kiterjedően. Két bankot illetően az elemzés érdemi része lezárult, 8 banknál egyeztetések folynak az MNB megítélése szerint aggályos szerződéses kikötések módosítása tárgyában, 1 bankot illetően az egyeztetések még folyamatban vannak.

A pénzügyi vállalkozások körében folytatott eljárások továbbra is elsősorban a követelésvásárlási és kézizálog-hitelezési tevékenységek során felmerülő prudenciális és fogyasztóvédelmi kockázatok kezelésére irányultak. A pénzügyi szolgáltatási tevékenység megfelelő színvonalon történő végzésének, az ügyfelekkel szembeni jogszabálykövető és fair magatartásnak garanciájaként a szektorban kiemelt célterület a folyamatos működéshez szükséges személyi és tárgyi feltételek meglétének ellenőrzése. Fogyasztóvédelmi szempontból kiemelt figyelmet érdemel továbbá, hogy az MNB-hez beérkezett egy szervezői engedélykérelem nemzeti otthonteremtési közösségek alapítására, amelynek elbírálása folyamatban volt a negyedév végén.

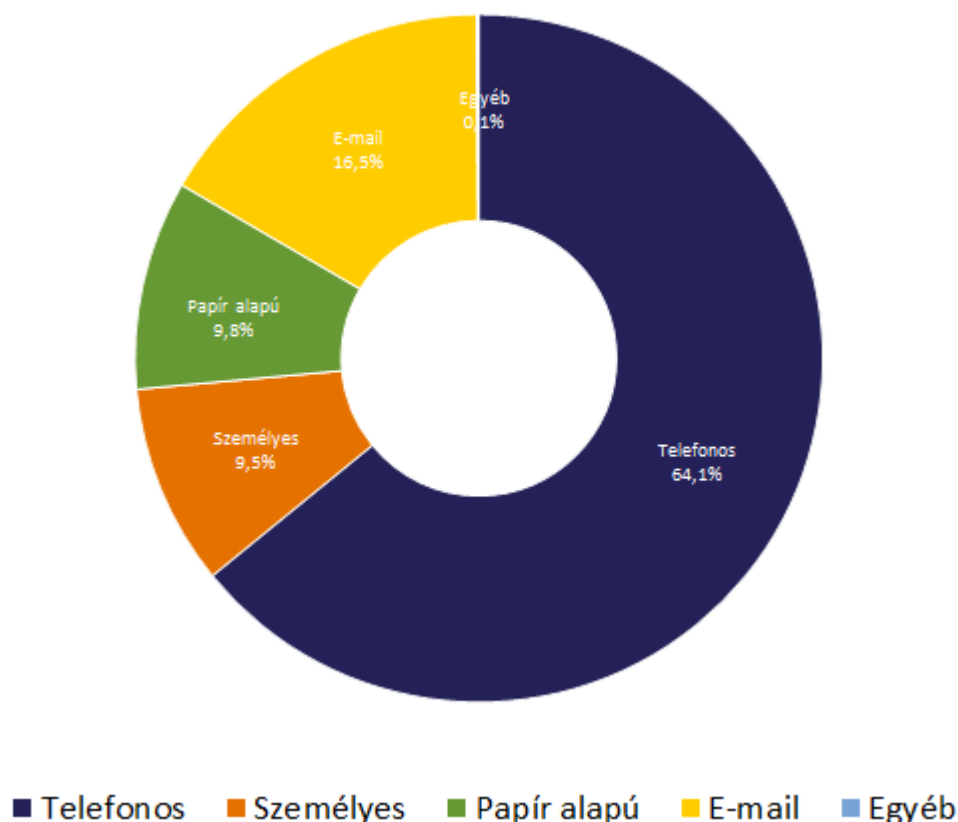
A felügyelet 14 biztosítónál vizsgálta a befektetési alapú életbiztosítások lejárat előtti ügyfélértesítési gyakorlatát és ennek tapasztalatai alapján vezetői levél kiadását irányozta elő a biztosítók egységes és fogyasztóbarát eljárásának megvalósulása érdekében. Az MNB jogkövető magatartást tapasztalt ugyanakkor a csoportos biztosítási szerződéseket érintő biztosítói gyakorlat tárgyában lefolytatott témavizsgálata során. A tőkepiaci szektort érintően kiemelt figyelmet kapott a szerződéskötést megelőző értékesítési, tájékoztatási gyakorlat tekintetében a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmával, valamint az előzetes tájékoztatóval kapcsolatos jogszabályi rendelkezéseknek vizsgálata.

2017. március 24-én megjelent a fogyatékos ügyfelekkel való bánásmódról szóló 4/2017 (III.13) számú MNB ajánlás. Az Országos Fogyatékosügyei Tanács egy tagjának aktív részvételével sajtó háttérbeszélgetés keretében mutatta be az MNB az ajánlást a sajtónak, ezzel is elősegítve e társadalmi csoport esélyegyenlőségének megvalósulását.

A **Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ**hoz az első negyedévben 9367 ügyfélszolgálati megkeresés és kérelem érkezett. Az ügyfélszolgálati tapasztalatok szerint változatlanul jelentős a hitelezési tevékenységgel kapcsolatban az MNB-hez fordulók száma, amely hozzávetőleg az összes megkeresés ötödét teszi ki.

7. ábra: Ügyfélszolgálati megkeresések és kérelmek megoszlása (2017. I. negyedév, %)

Megkeresések száma 2017 Q1

Forrás: MNB.

A call center a negyedévben 6011 ügyfél telefonos érdeklődését fogadta, míg személyesen 887 fogyasztó kereste fel az MNB fővárosi ügyfélszolgálati irodáját. Az időszakban 923 papíralapú írásos kérelem, valamint 1546 e-mail megkeresés érkezett.

A Magyar Nemzeti Bank kiterjesztett fogyasztóvédelmi karjaként működő **Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Tanácsadó Irodák** az év első három hónapjában az ország 9 pontján 1483 fogyasztó számára nyújtottak tájékoztatói és tanácsadási szolgáltatást. Az adott megyén belüli, de a megyeszékhelyen kívül eső falvakba, városokba való kitelepülések alkalmával is igénybe vehető a díjmentes szolgáltatás. Az első negyedévben 57 alkalommal valósult meg az új típusú tájékoztató program, így az irodákkal együtt összesen 18 helyszínen volt elérhető pénzügyi fogyasztóvédelmi tanácsadás.

A tavaszi hónapok **pénzügyi fogyasztóvédelmi kommunikációs** prioritásaként a pénzügyi tudatosság és a felelős hitelfelvétel témaköre szerepelt. Ennek szellemében az MNB együttműködési megállapodást írt alá több áruházláncsal, amelynek köszönhetően a Pénzügyi Navigátor kiadványok és plakátok megjelennek az áruházak kommunikációs felületein, illetve a Pénzügyi Navigátor Füzetek kihelyezésre kerülnek az üzletek közönségterében. A Pénzügyi Fogyasztóvédelmi Központ és a Tanácsadó Irodák munkatársai egy nagy hipermarket hálózat által szervezett Fogyasztóvédelmi Nap keretében összesen tíz nagyáruházban személyesen, az áruházi kommunikációs kampány keretében hívták fel a fogyasztók figyelmét a pénzügyi tervezés fontosságára és a gyorskölcsönök kockázataira.

Az egyetemi partnerségi együttműködés keretében az év első három hónapjában sikeresen megvalósult a „Pénzügyek felsőfokon – légy kreatív” ötletpályázat, amely keretében összesen 57 pályamű érkezett a tudatos bankváltás, a felelős hitelfelvétel, az értékpapírszámla lekérdező alkalmazás népszerűsítése és az ingatlanalapokhoz köthető témákban. A nemzetközi „Pénz7” eseménysorozat programban immár harmadik éve vesznek részt a jegybank munkatársai is: az aktuális témahét fókuszában az okos bankolás és a korszerű pénzkezelés állt.

Az első negyedévben egy – a befektetések biztonságáról szóló – pénzügyi fogyasztóvédelmi társadalmi célú reklám, valamint a fizetési nehézségek esetén célszerű tennivalókról és a jogosulatlan szolgáltatókról szóló oktatófilm került publikálásra, valamint a gyorskölcsönökkel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat részletező Pénzügyi Navigátor EXTRA Füzet jelent meg.

5. Szanálás

A szanálási feladatkörében eljáró MNB 2017 első negyedévében tovább folytatta a szanálási tervezéssel összefüggő feladatait annak érdekében, hogy amennyiben a szanálási törvény¹ hatálya alá tartozó valamely intézmény esetlegesen válsághelyzetbe kerülne és szanálása válna indokolttá, felkészülten tudja megtenni a szükséges intézkedéseket a pénzügyi stabilitás megóvása érdekében. 2017. első negyedévében az MNB csoportszintű szanálási hatóságként egy intézménycsoport tekintetében a szanálási tervezéssel összefüggő feladatokat koordinálta, valamint együttműködve az érintett EU-s szanálási hatóságokkal a szanálási terv elkészült és az erről szóló együttes döntési eljárás folyamatban van. Számos, európai uniós székhelyű anyavállalat magyarországi leánybankjai esetében, az Egységes Szanálási Testület (Single Resolution Board – SRB) irányításával működő szanálási kollégiumok keretében részt vett a csoportszintű szanálási tervek elkészítéséhez szükséges feladatokban. Az MNB az összevont alapú felügyelet alá nem tartozó intézményekre egyedi szanálási tervek, meghatározott intézményi körre pedig jogszabályban meghatározott keretek között egyszerűsített szanálási tervek előkészítését végezte a negyedév során. A szanálási tervezés támogatása érdekében **szanálhatósági értékelések** is folyamatban vannak, amelyek célja annak megállapítása, hogy az intézmények esetleges fizetéseképtelenségük esetén szanálhatóak-e. Ezen feladat ellátása érdekében 2017. első negyedévében az MNB helyszíni ellenőrzést is magába foglaló vizsgálatokat folytatott. Fontos megjegyezni, hogy a szanálhatóság értékelése és az ehhez kapcsolódó helyszíni ellenőrzések nem jelentik azt, hogy az érintett intézmények válsághelyzetben lennének. A vizsgálatok elsődleges célja annak felmérése, hogy egy esetleges fizetéseképtelenségi helyzetben az intézmény felszámolása vagy kritikus funkcióinak folytonosságát biztosítva a szanálása a hiteles és megvalósítható stratégia, ideértve annak vizsgálatát is, hogy az adott szanálási tervben foglalt intézkedéseknek vannak-e jelentős akadályai.

Az MNB szakértői 2017 első negyedévében továbbra is együttműködtek az **MSZVK Magyar Szanálási Vagyonkezelő Zrt**-vel (MSZVK) és az MNB a szanálási törvényben rögzített tulajdonosi jogok gyakorlása keretében meghozta a szükséges döntéseket.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB 2017 első negyedévében is aktívan hozzájárult a **kollektív pénzalapok** (Országos Betétbiztosítási Alap, Szanálási Alap) feladatainak ellátásához. Az MNB elnöke mind az Országos Betétbiztosítási Alap, mind a Szanálási Alap igazgatótanácsába – törvényi felhatalmazások alapján – szanálási vezetőt is jelölt tagnak, akik aktívan részt vettek a döntéshozatali folyamatokban.

A szanálási feladatkörében eljáró MNB a szanálási kollégiumokban folyó munka mellett az európai uniós szanálási hatóságokkal szoros együttműködésben részt vállal a szanálásra vonatkozó **szabályozási környezet** tovább fejlesztésében elsősorban az Európai Bankhatóság (European Banking Authority - EBA), valamint az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatói Nyugdíjfelügyeleti Hatóság (European Insurance and Occupational Pensions Authority – EIOPA) különböző munkacsoportjaiban. Az MNB szanálási területe 2017 első negyedévében felülvizsgálta és módosította a Szanálási Kézikönyvet, amely során figyelemmel volt az uniós szintű, időközben hatályba lépett jogszabályoknak történő megfelelésre is. A szanálási keretrendszer biztosítókra, valamint központi szerződő felekre történő kiterjesztést célzó európai uniós szabályozás kialakítása során szakmai álláspontjáról folyamatosan tájékoztatta a jogalkotási folyamat különböző fázisaiért felelős hazai és uniós intézményeket.

¹ A pénzügyi közvetítőrendszer egyes szereplőinek biztonságát erősítő intézményrendszer továbbfejlesztéséről szóló 2014. évi XXXVII. törvény

Az MNB **nemzetközi szanálási kapcsolatrendszerének** kiépítése és elmélyítése érdekében az Európai Unión kívüli országok szanálási hatóságaival kialakított kapcsolatait gondosan ápolja és dolgozza fel a külföldi hatóságoktól kapott, szanálási keretrendszerükre vonatkozó információkat.

6. Devizatartalékok

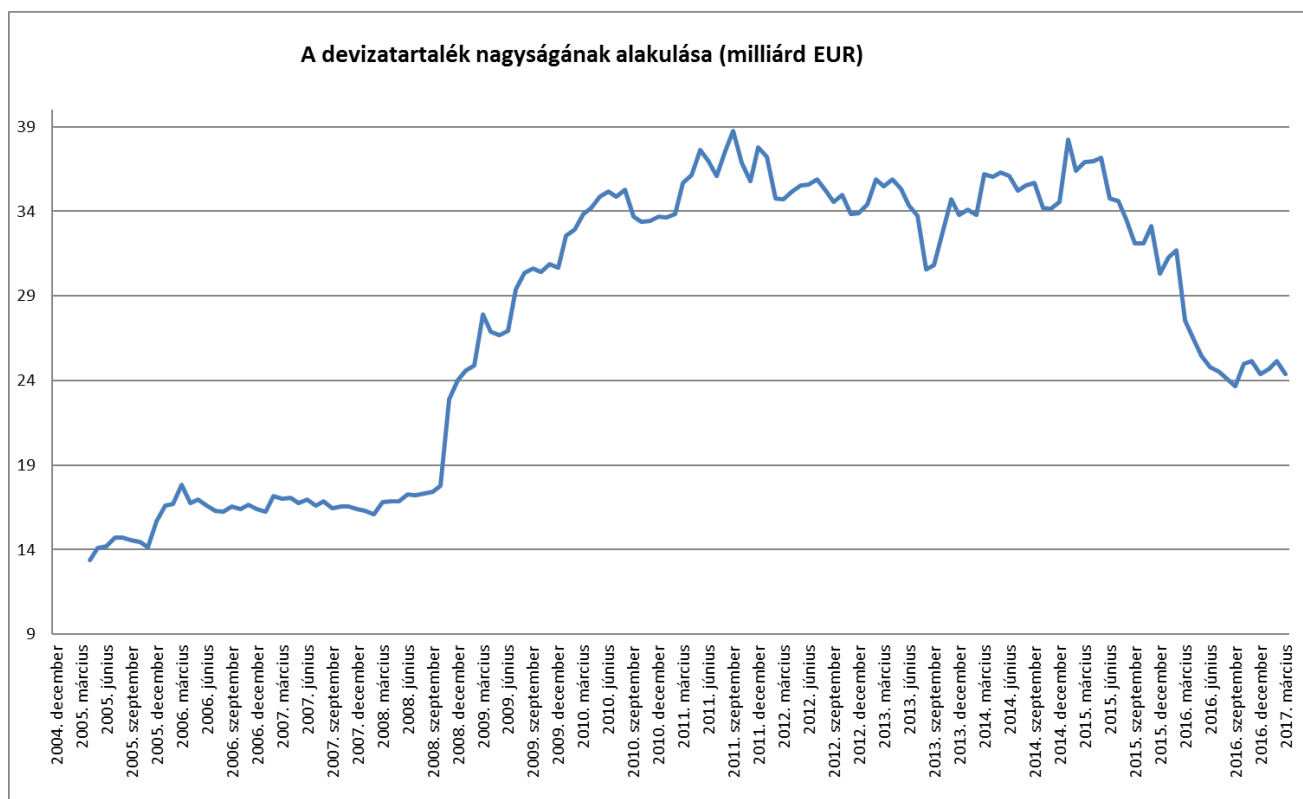
2017 első negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 24,4 milliárd euro volt, ami közel azonos szintet jelent a 2016. év végi értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

Az Államadósság Kezelő Központ (ÁKK) adósság törlesztési célú tételei, különösen az állam nettó devizafinanszírozása és a nettó devizakamat kiadások, illetve a Magyar Államkincstár (MÁK) devizakiadásai összességében mintegy 580 millió euróval mérsékeltek a devizatartalékot. A monetáris célú műveletek, azaz a lakossági devizahitelek forintosításához kötődő swapok lejáratái, az irányadó eszköz korlátozásához kapcsolódó forintlikviditást nyújtó finomhangoló devizaswap tenderek, illetve a Növekedési Hitelprogram harmadik szakaszának devizapillérehez köthető pénzmozgások hozzávetőlegesen nettó 170 millió euróval csökkentették a tartalékok nagyságát.

A tartalékok növekedése irányába hatott az Európai Bizottságtól 2017 első negyedévében érkezett közel 580 millió euro összegű nettó transzfer, valamint a tartalékok több mint 100 millió eurós átértékelődése.

8. ábra: A devizatartalék nagyságának alakulása (milliárd EUR)

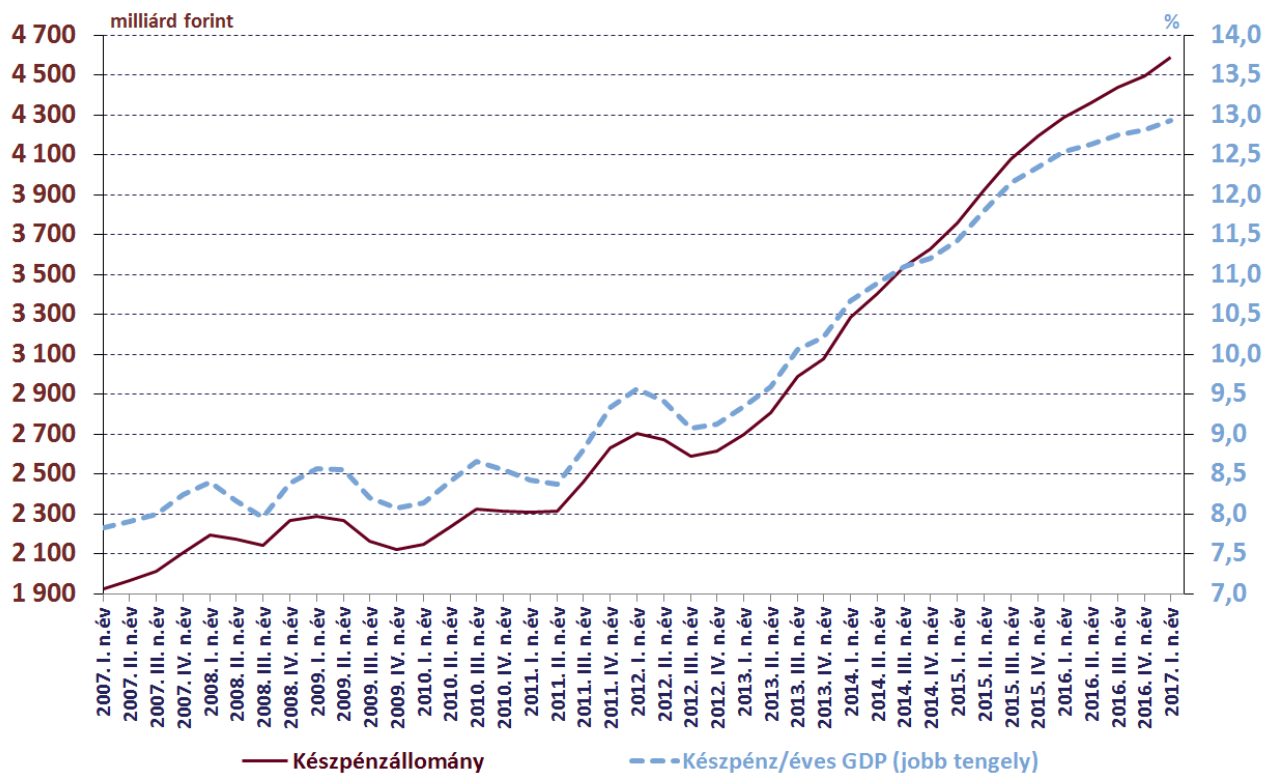
Forrás: MNB.

7. Készpénz-logisztikai tevékenység

A forgalomban lévő készpénz

A forgalomban lévő készpénzállomány értéke 2017. március végén 4 597,6 milliárd forint volt. A szezonális hatások kiszűrésével az átlagos negyedéves érték az előző év azonos időszakához képest 7 százalékos növekedést mutat. Így az idei év első negyedévében tovább folytatódott a készpénzállomány növekedési ütemének 2016 óta tapasztalható mérséklődése.

9. ábra: A forgalomban lévő készpénz értéke a gazdaságban

Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

2. táblázat: Forgalomban lévő bankjegyek és érmék²
(2017. március 31-i és 2016. március 31-i adatok)

Bankjegyek	2017				2016			
	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
20 000 forint	135,0	2 699,8	30,3%	59,7%	119,6	2 392,9	28,3%	57,3%
10 000 forint	156,5	1 564,7	35,1%	34,6%	152,5	1 525,4	36,1%	36,5%
5 000 forint	26,1	130,4	5,8%	2,9%	26,0	130,1	6,1%	3,1%
2 000 forint	23,0	46,1	5,2%	1,0%	22,8	45,5	5,4%	1,1%
1 000 forint	65,4	65,4	14,7%	1,4%	63,5	63,5	15,0%	1,5%
500 forint	39,5	19,8	8,9%	0,4%	38,4	19,2	9,1%	0,5%
Összesen	445,5	4 526,2	100,0%	100,0%	422,8	4 176,6	100,0%	100,0%
Érmék	Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)		Mennyiség	Érték	Megoszlás (%)	
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték	millió darab	mrd forint	mennyiség	érték
200 forint	129,8	26,0	7,9%	41,4%	121,1	24,2	7,9%	41,2%
100 forint	170,7	17,1	10,5%	27,3%	162,0	16,2	10,6%	27,5%
50 forint	153,0	7,6	9,4%	12,2%	143,4	7,2	9,3%	12,2%
20 forint	290,7	5,8	17,8%	9,3%	273,1	5,5	17,8%	9,3%
10 forint	338,0	3,4	20,7%	5,4%	319,0	3,2	20,8%	5,4%
5 forint	550,2	2,7	33,7%	4,4%	515,1	2,6	33,6%	4,4%
Összesen	1 632,4	62,6	100,0%	100,0%	1 533,7	58,8	100,0%	100,0%

Forrás: MNB.

A forgalomban lévő bankjegyek értéke 4 526,2 milliárd forint, mennyisége 445,5 millió darab volt 2017 első negyedévének utolsó napján. Ez értékben 8 százalékos, a mennyiséget tekintve pedig 5 százalékos növekedést jelent az előző év azonos időszakához képest. A növekedés valamennyi címletet érintette, de elsősorban a húszezer forintosok esetében volt jelentősebb mértékű. A forgalomban lévő érmék értéke 62,6 milliárd forint, mennyisége 1 632,4 millió darab volt 2017. március végén. Ez értékben és mennyiségben is 6 százalékos növekedést mutat az előző év első negyedévi adatahoz viszonyítva. A forgalombővülés valamennyi címletet érintette.

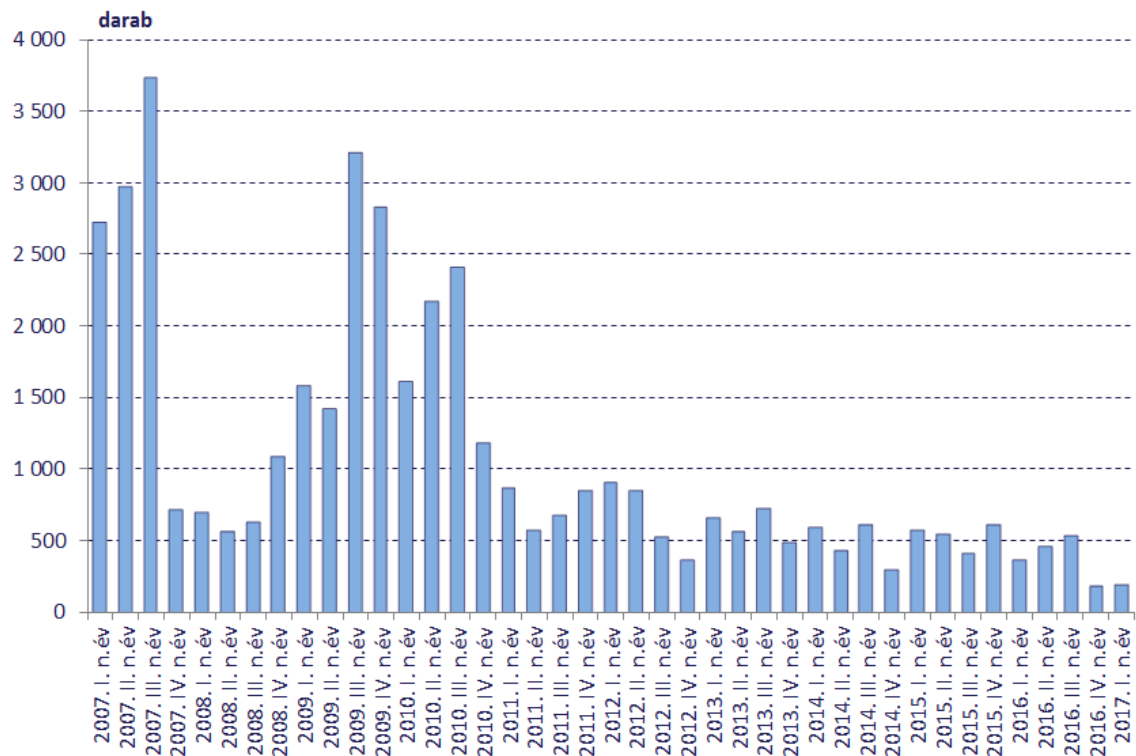
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

A forintbankjegyek hamisítása továbbra kedvező határok között változik. 2017 első három hónapjában a készpénzforgalomból kiszűrt 198 darab hamisítvány 2016 azonos időszakához képest jelentős csökkenést tükröz. A hamisításnak ez a mértéke - a forinthez hasonló nemzeti valuták sorában – továbbra is igen kedvezőnek tekinthető.

A lefoglalt forint hamisítványok többsége továbbra is a magasabb értékű címletek, főként a 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek közül került ki. A hamisítások módszereit változatlanul az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, printerek) használata jellemzi. A rátekintésre esetenként megtévesztőnek bizonyuló hamisítványok, úgy egyszerű érzékszervi vizsgálatokkal (tapintással, fény felé tartva átnézetben vagy mozgatással), mint a pénztárakban alkalmazott kombinált UV-A és UV-C lámpa alatti ellenőrzéssel kiszűrhetők.

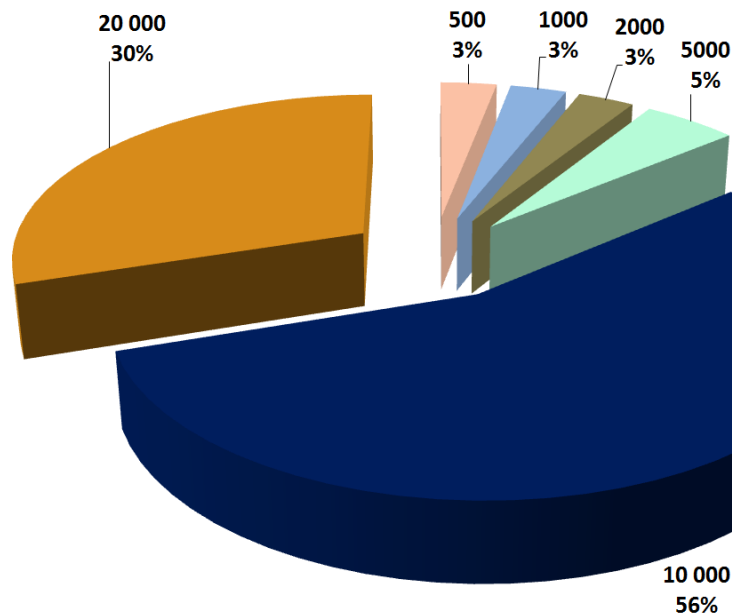
² A táblázat nem tartalmazza a jegybank által kibocsátott emlékérmék és emlékbankjegyek állományát, melyek névértéken a forgalomban lévő fizetőeszközök közé tartoznak.

10. ábra: A forint hamisításának negyedévenkénti alakulása

Forrás: MNB.

11. ábra: A forintbankjegy-hamisítványok címletenkénti megoszlása 2017 első negyedévében

Forrás: MNB.

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, a jegybank szakértői 434 darab különböző valutahamisítványt, ezen belül 252 darab hamis eurobankjegyet vizsgáltak az első negyedév során.

Megújulnak a forint bankjegyek

A Magyar Nemzeti Bank a 2014 és 2018 közötti időszakban megújítja a jelenleg forgalomban lévő bankjegysorozatot és újratervezett, továbbfejlesztett, a pénzfeldolgozó gépek és automaták által támasztott készpénzforgalmi igényeknek jobban megfelelő, egyben a hamisítás ellen is korszerűen védett bankjegyeket bocsát ki.

A 2014 illetve a 2015 végén kibocsátott, megújított 10 000 és 20 000 forintos bankjegyek dinamikusan terjednek a készpénzforgalomban. 2017. I. negyedévének végére a forgalomban lévő összes 10 000 és 20 000 forintoson belüli arányuk 82 % illetve a 89 %.

A megújított 2000 és 5000 forintos bankjegycímletek a készpénzforgalomban 2017. március 1-től jelentek meg, széles körű elterjedésük néhány hónapon belül várható. A bankjegyek azon túl, hogy képi megjelenésükben megújultak, a biztonsági elemeiket tekintve is korszerűbbek lettek. A jelenleg forgalomban levő – 2016 előtt kibocsátott – régi 2000 és 5000 forintos bankjegyeket 2017. július 31-ig lehet a kiskereskedelmi forgalomban felhasználni, ezt követően az MNB bevonja azokat, s a készpénzes vásárlások alkalmával 2017. augusztus 1-től már csak az új címletekkel fizethetünk. A régi bankjegyek a bevonási határnapot követően minden hitelintézeti és postafiókban három évig, a jegybankban pedig húsz évig, azaz 2037. július 31-ig, díjmentesen átválthatók – azonos címletű – törvényes fizetőeszközre.

Emlékérme-kibocsátás

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bankról szóló törvény értelmében Magyarországon kizárólagosan az MNB jogosult bankjegy- és érmekibocsátásra – ideértve az emlékbankjegyet és az emlékérmét is –, amelyek Magyarország törvényes fizetőeszközei, de nem szolgálnak forgalmi célokat. 2017 első negyedévében az MNB három témában bocsátott ki emlékérmét.

2014-től minden nemesfém-ből készült emlékérmét olcsóbb alapanyagú, színesfém változatban is kibocsát az MNB, ezzel kedvezve azoknak az érdeklődőknek, akik egy-egy téma művészi megvalósítását mérsékeltebb áron szeretnék megvásárolni. Emellett az MNB és a Magyar Pénzverő Zrt. a fiatalabb korosztály érme-gyűjtési kedvét kívánja ösztönözni azzal, hogy számukra is megfizethetővé teszi az emlékérméket. Így az egyes emlékérme témák a nemesfém érmék veretével azonos érmeképpel, 2000 forintos névértékben, színesfém változatban is elkészülnek.

A 2016-os emlékérme-kibocsátási program újítása a verdejelben megjelenő biztonsági elem: A verdejelre felvitt mikroírással készült „B”, illetve „P” betűk szabad szemmel nem, csak minimum tízszeres nagyításban láthatóak, biztonsági elemként az emlékérmék hamisítás elleni védelmét szolgálják. A mini arany emlékérme kivételével ugyancsak minden 2017. évi új kibocsátásra felkerültek.

Emlékérme-kibocsátás Kossuth Zsuzsanna születésének 200. évfordulóján

A Magyar Nemzeti Bank Kossuth Zsuzsanna születésének 200. évfordulója alkalmából 10 000 forintos címletű ezüst emlékérmét és annak 2000 forintos címletű színesfém változatát bocsátotta ki 2017. február 17-én. Kossuth Lajos húga a magyar ápolásügy kiemelkedő alakja, Magyarország első főápolónője, benne tiszteljük az első katonai kórházakat létesítő és felügyelő női ápolót.

Az emlékérmék előoldalán, a külső körgyűrűben találhatóak a kötelező érmeképi elemek: felső köriratban a „MAGYARORSZÁG” felirat, alsó köriratban a 10 000, illetve a 2000 FORINT értékjelzés, bal oldalon a „2017”

verési évszám, jobb oldalon a különleges mikroírással készült biztonsági elemet tartalmazó „BP.” verdejel. Az előlap közepmezője egy XIX. századi táborigényes jelenetet ábrázol.

A hátlap központi motívuma Kossuth Zsuzsanna portréja. Itt olvashatóak a „KOSSUTH ZSUZSANNA” és a „HAZÁNK ELSŐ FŐÁPOLÓJA” feliratok, valamint Kossuth Zsuzsanna születésének és halálának éve (1817-1854). Az emlékérmét Erőss Ildikó szobrászművész tervezte. Mesterjegye a hátlap bal oldalán található.

A 10 000 forintos címletű emlékérmé 925 ‰ finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és cink (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. A két érmetípus mérete azonos, átmérőjük 38,61 mm. Az emlékérmék széle recézett.

Az ezüst emlékérméből tükörfényes (proof) kivitelben 5000 darab, míg a 2000 forintos címletű színesfém változathoz selymfényes (BU) kivitelben 6000 darab készíthető.

Emlékerme-kibocsátás Szent Margit születésének 775. évfordulóján

2017. február 24-én a Magyar Nemzeti Bank 50 000 forintos címletű arany és 2000 forintos címletű színesfém emlékérmét bocsátott ki Árpád-házi Szent Margit születésének 775. évfordulója alkalmából. Az önfegyelmesség és a keresztényi szeretet mintaképének tekintett szentet bemutató emlékérmével a jegybank új, az Árpád-házi szenteket bemutató sorozatot indít.

Mindkét emlékpénz azonos érmeképpel jelent meg, csak az értékjelzés különbözik címletenként.

Előoldalán találhatóak a kötelező érmeképi elemek, a „MAGYARORSZÁG” felirat, az 50 000, illetve a 2000 forint értékjelzés, a különleges mikroírással készült biztonsági elemet tartalmazó „BP.” verdejel, valamint a „2017” verési évszám. Az előlap fő motívuma a Margit-szigeti Domonkos-rendi apácakolostor romjainak részlete.

A hátlap központi eleme Árpád-házi Szent Margit félalakos ábrázolása, amely Simeone Martini festőművésznek az Assisi Szent Ferenc-bazilikában található Szent Margit freskója alapján készült. A szent ábrázolása körül megjelenített oszlopok a zárt és nyitott tér képzetét hivatottak alakítani, utalva ezzel Szent Margit élethivatására, a kolostori bezárkózásra és a közügyekben való részvétel kettősségére. A hátlap bal oldalán a „SZENT MARGIT” félkörirat, a központi motívum alatt Szent Margit születésének és halálának éve (1242-1270) olvasható. Az emlékérmét Szöllőssy Enikő tervezte, mesterjegye a hátoldalon található.

Az 50 000 forintos címletű emlékérme 986 ezrelék finomságú aranyból készült, súlya 6,982 gramm (2 dukát). A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%), nikkel (4%) és cink (21%) ötvözetéből készült, súlya 4,2 gramm.

A két érmetípus mérete azonos, átmérőjük 22 mm. Az emlékermék széle sima. Az arany emlékerméből tükörfényes (proof) kivitelben 2000 darab, míg a 2000 forintos címletű színesfém emlékerméből selyemfényes (BU) kivitelben 5000 darab készíthető.

Emlékérme-kibocsátás Arany János születésének 200. évfordulóján

A Magyar Nemzeti Bank Arany János születésének 200. évfordulója alkalmából 5000 forintos címletű arany, 10 000 forintos címletű ezüst emlékermét, valamint ez utóbbi 2000 forintos címletű színesfém változatát bocsátotta ki 2017. március 3-án. Az arany emlékérme a világ legkisebb arany érmeje gyűjtői sorozatba illeszkedik, az ezüst emlékérme a magyar költőket bemutató tematikus sorozat részeként jelenik meg.

Az emlékerméket Király Vilmos tervezte, mesterjegye az emlékermék hátoldalán található. Mindhárom emlékérme kísérletet tesz Arany János irodalmi munkásságát a maga teljességében bemutatni. Az arany emlékérme előoldalán, a középmezőben az aranymetszésű Fibonacci spirálra utaló motívum jelenik meg, mely a maga tökéletes arányaival Arany János kiérlelt, klasszikus költészetét hivatott szimbolizálni. A középpontból indulva enyhe hullámvonalban, a repülő malomkövet jelképezve Arany János néhány jelentős művének a címe olvasható: „PÁZMÁN LOVAG”, „HÍD-AVATÁS”, „BOLOND ISTÓK”, „TETEMRE HÍVÁS”, „VÖRÖS RÉBÉK”, „A BAJUSZ”, „A FÜLEMILE”, „CSALÁDI KÖR”, „TENGERI-HÁNTÁS”, „TOLDI-TRILÓGIA”, „A NAGYIDAI CIGÁNYOK”, „A WALESI BÁRDOK”, „SZONDI KÉT APRÓDJA”, „MÁTYÁS ANYJA”, „ÁGNES ASSZONY”. Az alsó körirat Arany János irodalmi pályafutásában áttörést hozó művéből, a Toldiból idéz: „REPÜL A NEHÉZ KŐ: KI TUDJA, HOL ÁLL MEG?”. Az arany emlékérme előlapján találhatóak továbbá a kötelező érmekepi elemek: a „MAGYARORSZÁG” felirat, az „5000 FORINT” értékjelzés, a „BP.” verdejel, valamint a „2017” verési évszám.

A miniarany emlékérme hátlapján, a bal oldali mezőben Arany János Barabás Miklós festménye alapján készült fiatalkori ábrázolása látható, az emlékérme jobb oldali szélén, félköriratban az „ARANY JÁNOS” felirat olvasható. Az 1817 és az 1882 évszámok Arany János születésének és halálának évére utalnak.

Az ezüst és a színesfém emlékérme érmekepileg azonos, csak az értékjelzésben térnek el. Előlapjukon a kötelező érmekepi elemeken túl („MAGYARORSZÁG” felirat, 10 000, illetve 2000 FORINT értékjelzés, a mikroírásos biztonsági elemeket tartalmazó „BP.” verdejel, valamint a „2017” verési évszám) Stróbl Alajos Arany János emlékművének talapzatán található Toldi Miklós szobor jelenik meg, félköriratban a „RÉMLIK, MINTHA LÁT-NÁM TERMETES NÖVÉSÉT” Toldi-idézetrel.

Az emlékérme hátlapján Arany János időskori, félalakos ábrázolása látható, mellette névalírása, közepén, két egymás alatti sorban születésének és halálának éve olvasható (1817 és 1882). A hátlapon olvasható, Arany János: A walesi bárdok című művéből vett idézet – „KOBZÁN A DAL MAGÁRA VALL” – a költő ars poetica-jára utal.

Az 5000 forintos címletű arany emlékérme 999 ‰ finomságú aranyból készült, súlya 0,5 gramm, átmérője 11 mm, széle sima. A 10 000 forintos címletű emlékérme 925 ‰ finomságú ezüsből készült, súlya 31,46 gramm. A 2000 forintos címletű színesfém változat réz (75%) és nikkel (25%) ötvözetéből készült, súlya 30,8 gramm. A két érmetípus mérete azonos, átmérőjük 38,61 mm. Az emlékermék széle recézett.

Mindhárom emlékerméből 5000 darab készíthető, az aranyból proof-like, az ezüsből tükörfényes (proof), a színesfémből selymfényes (BU) kivitelben.

8. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

A pénzforgalom biztonsága és hatékonysága

Pénzforgalmi állásfoglalások és ellenőrzések

Az első negyedév során a jegybank közigazgatási- és ügyfélmegkeresések alapján 5 pénzforgalmi tárgyú állásfoglalást, illetve szakmai véleményt adott ki. Ebből egy esetben a Nemzetgazdasági Minisztérium megkeresése alapján a megújított Pénzforgalmi irányelv (PSD2)³ átültetésére vonatkozó jogharmonizációs javaslat módosítása kapcsán került pénzforgalmi szakmai vélemény megadásra. Míg a további négy esetben hitelintézetek és gazdasági társaságok megkeresésére adott szakmai véleményt az MNB.

2017 első negyedévében pénzforgalmi ellenőrzés tárgykörben nyolc új hatósági eljárást indított a jegybank, melyből a helyszíni ellenőrzés négy hitelintézet esetében történt meg, továbbá két korábbi eljárás került lezárásra. A lezárt vizsgálatok esetében minden esetben intézkedés előírásával végződött az ellenőrzés.

Pénzügyi infrastruktúrák

Az MNB Igazgatóságának döntése az azonnali fizetési rendszer infrastruktúrájának létrehozásáról

A Magyar Nemzeti Bank Igazgatósága 2017. márciusban döntött arról, hogy a jegybank tulajdonában álló GIRO Zrt. fogja létrehozni az azonnali fizetési rendszer központi infrastruktúráját. A fejlesztés révén 2019 közepére valósul meg az a pénzforgalmi alaprendszer, melyhez csatlakozva a magyarországi pénzforgalmi szolgáltatók képesek lesznek azonnali fizetési szolgáltatást nyújtani ügyfeleik számára. A rendszer használatával lehetővé válik az átutalások és az arra épülő egyéb innovatív fizetési megbízások maximum 5 másodperc alatt történő lebonyolítása az év minden napján, éjjel-nappal. Az azonnali fizetési szolgáltatás decemberben közzétett szabályrendszere alapján a forint számláról indított, 10 millió forint alatti belföldi átutalások esetén kötelező lesz az azonnali fizetési rendszerben lebonyolítani a tranzakciókat. Az alapinfrastruktúra mindemellett támogatni fogja az innovatív szolgáltatások bevezetését és az új szolgáltatók piacra lépését is. Ennek érdekében létrehozásra kerül egy olyan másodlagos számlaazonosítókat kezelő adatbázis is, aminek köszönhetően akár email cím, mobiltelefonszám vagy adószám használatával is lehet fizetést indítani, nem kell ismerni a címzett hosszú számlaszámát. A rendszer emellett támogatni fogja a fizetési kérelmek feldolgozását is, amelyek használatával a fizetések indításához szükséges információkat lehet eljuttatni a fizető félhez a tranzakció kezdeményezése előtt. A rendszer kommunikációs hálózatán a fizetési üzenetek mellett más üzenettípusok is továbbíthatóak lesznek, így szerteágazó kiegészítő szolgáltatásokat lehet létrehozni a központi infrastruktúra alapjain.

Mivel minden szolgáltató ugyanazt a modern alaprendszert fogja tudni használni a szolgáltatásaihoz, egyszerűsödni fog az új pénzforgalmi szolgáltatók és a FinTech cégek piacra lépése, ami ösztönzi az innovatív fizetési megoldások létrehozását. A fejlesztésnek köszönhetően a GIRO Zrt. a jelenlegieknél fejlettebb szolgáltatásokat tud majd nyújtani a hazai pénzforgalmi szolgáltatók számára, a tranzakciós díjak érzékelhető növekedése nélkül. Az MNB elvárása ezzel összhangban, hogy a piaci szereplők aktívan vegyenek részt a központi rendszerre épülő kiegészítő szolgáltatások fejlesztésében, a fejlesztés hatására ne emelkedjenek az átutalásokhoz kapcsolódó fogyasztói díjak, az azonnali fizetési szolgáltatásaikat pedig olyan szerkezetben árazzák, ami elősegíti azok használatát.

³PSD2: a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 2002/65/EK, a 2009/110/EK és a 2013/36/EU irányelv és a 1093/2010/EU rendelet módosításáról, valamint a 2007/64/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2015/2366 számú európai parlamenti és tanácsi irányelv.

Egyéb Információk

Pénzforgalommal és fizetési rendszerekkel kapcsolatos publikációk

Az MNB-tanulmányok sorozatban A TARGET2-Securities működése és a hazai értékpapírcsakra gyakorolt hatása címmel jelent meg Balla Gergely Patrik tanulmánya. A szerző a tanulmányban bemutatja a TARGET2-Securities (T2S) elnevezésű páneurópai értékpapír-kiegyenlítési rendszer működését, és kitér arra, hogy a hazai pénzügyi infrastruktúra üzemeltetőinek és rendszertagjainak milyen szempontokat érdemes figyelembe venniük a T2S által elérhető hasznok maximalizálásakor. A tanulmány felhívja a figyelmet arra, hogy a magyar forint egyelőre nem kiegyenlítési deviza a rendszerben, és amellet érvel, hogy a bevezetésével kapcsolatos MNB-döntést napirenden kell tartani, mivel csak ez által válna teljeskörűvé a hazai szereplők számára elérhető funkcionalitás. A tanulmány az előnyök mellett a T2S-ből fakadó üzleti kockázatokra, így a dezintermediáció kihívásaira is felhívja a figyelmet.

Konferenciák és szakmai előadások

A jegybank az első negyedév során négy konferencián tartott szakmai prezentációt. Két esetben az azonnali fizetési rendszer infrastruktúrájának fejlesztése volt az előadások témája, további két esetben a PSD2 kapcsán Magyarországon is egyre nagyobb számban megjelenő úgynevezett FinTech vállalatok pénzforgalmi piacra gyakorolt hatásáról, illetve az ehhez kapcsolódó piaci változásokról szóltak a prezentációk.

9. Az MNB statisztikai tevékenysége

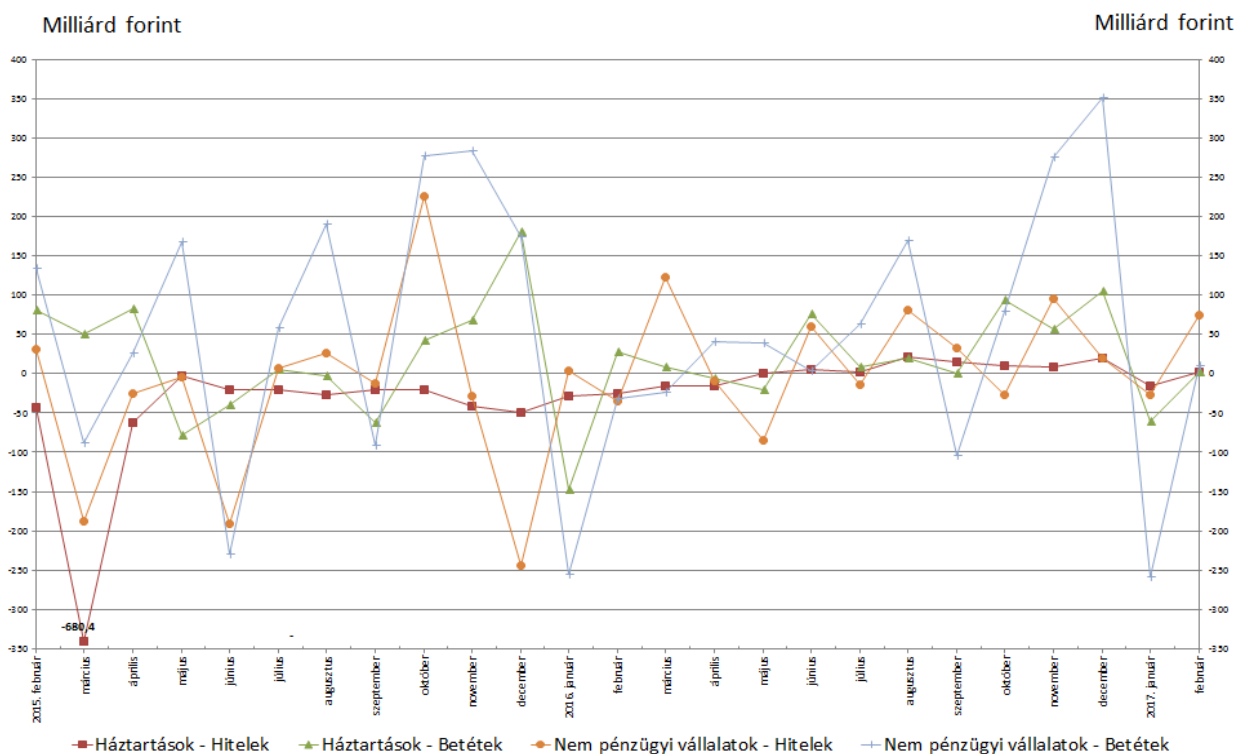
Monetáris és Pénzügyi Stabilitási Statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének főbb számait. A 2017. februári adatok alapján készített statisztikák 2017. március 31-én jelentek meg. A 2017. januári adatközléstől kezdődően változott a rendeletben bekért hitelintézeti adatok tartalma, illetve a hitelintézeti mérlegstatisztikák fő adatforrását a korábbi felügyeleti mérleget felváltó havi gyakoriságú M01 statisztikai mérleg adatgyűjtés és az M02-M05 jelű részletező adatgyűjtések képezik. Az új, elsősorban statisztikai célokat szolgáló adatgyűjtések IFRS és HAS alapon is tölthetők. A módszertani változásokról részletesebb tájékoztatás található a sajtóközleményhez kapcsolódó Módszertani megjegyzésekben.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint mind a háztartások, mind a nem pénzügyi vállalatok nettó hitel-felvevők voltak 2016 decemberében és 2017 februárjában, míg 2017 januárjában mindkét szektor esetén nettó hiteltörlesztés volt megfigyelhető. Összességében a hitelek állománya tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban a háztartások esetén 6,4 milliárd forinttal, a nem pénzügyi vállalatok esetén 65,8 milliárd forinttal nőtt.

A szezonális hatástól meg nem tisztított tranzakciós adatok alapján mind a háztartások, mind pedig a nem pénzügyi vállalatok esetében nettó betételhelyezés volt megfigyelhető 2016 decemberében és 2017 februárjában, míg 2017. januárban nettó betétkivonás történt. A betétállomány tranzakcióból eredően a vizsgált három hónapban összességében 46,7 milliárd forinttal nőtt a háztartások esetén, míg a nem pénzügyi vállalatok tekintetében 102,5 milliárd forinttal emelkedett.

12. ábra: A háztartások és a nem pénzügyi vállalatok hitel- és betétranzakciói a szezonálisan nem igazított adatok alapján*

Forrás: MNB.

* 2015. februártól kezdődően a tranzakciós értékek tartalmazzák a forintosításból és az elszámolásból eredő állományváltozásokat is, melyek döntően 2015 márciusában jelentkeztek. A forintosítást megelőző, valamint az azt követő

időszakok tranzakciós adatainak megfelelő ábrázolása érdekében a 2015. márciusra vonatkozó, forintosításhoz és elszámoláshoz kapcsolódó kiugró tranzakciós értéket a grafikonokon külön jelöltük, így e pont esetében a tengely nem mutat releváns értéket.

Szintén 2017. március 31-én jelent meg a nem pénzügyi vállalati és háztartási hitel- és betétkamatlábakról szóló havi sajtóközlemény. A 2017. januári sajtóközleménytől kezdődően az adatgyűjtési rendszer átalakításával összhangban a kamatstatisztikai adatok forrásai is változtak. A közzétett adatok szerint a háztartások által a vizsgált időszak alatt elhelyezett forint betétek átlagos kamatlába enyhén csökkent a 2016. december és 2017. február közötti időszakban az előző negyedévhez viszonyítva. A háztartásoknak nyújtott forint lakáscélú hitelek, szabad felhasználású jelzáloghitelek és a személyi hitelek átlagos hitelköltség mutatója is csökkent a vizsgált időszakban.

A nem pénzügyi vállalati szektor esetében a változó kamatozású vagy legfeljebb 1 éves kamatfixálású 1 millió euro érték alatti és feletti kategóriában is az új forinthitelek átlagos kamatlábainál csökkenés tapasztalható a vizsgált időszakban.

Felügyeleti statisztika

Az MNB 2017. február 24-én publikálta a hitelintézetek 2016. IV. negyedév végi prudenciális adatait.

A hitelintézetek mérlegfőösszege 2016. IV. negyedévben 2,6%-kal nőtt, így az év végén 34 185,1 milliárd Ft-ot tett ki. A bruttó hitelállomány 2016. IV. negyedévben további 1,0%-kal emelkedett. Az utolsó negyedéves növekedés főként a külföldre nyújtott hitelek 17,0%-os, 403,7 milliárd Ft-os növekedésének volt köszönhető. A nem pénzügyi vállalatok bruttó hitelállománya a IV. negyedévben 0,6%-kal bővült. A háztartások bruttó hitelállománya a IV. negyedévben 1,5%-kal csökkent.

A hitelintézetek mérlegben szereplő kitétségeinek hitelkockázati megítélése a IV. negyedévben tovább javult, a nemteljesítő kitétségek aránya 7,6%-ról 6,3%-ra csökkent (2015. év végén 10,0% volt). A 90 napon túl késedelmes hitelek aránya 2016. IV. negyedévben a háztartási szektorban 15,8%-ról 12,7%-ra, a nem pénzügyi vállalatok szektorban pedig 6,9%-ról 5,4%-ra mérséklődött.

A hitelintézetek 2016. évben 510,2 milliárd Ft adózás előtti eredményt értek el, mely jelentős javulás az előző évekhez képest.

A hitelintézetek tőkeellátottsága az előző negyedévhez képest érdemben nem változott, a szektor tőkemegfelelési mutatója 20,4%-ról 20,1%-ra csökkent (2015. év végén 19,9% volt).

A belföldi irányítású hitelintézetek mérlegfőösszeg alapú piaci részaránya 2016. év végén 54,7% volt.

Az MNB 2017. február 24-én publikálta a pénztárak 2016. IV. negyedév végi prudenciális adatait is, míg a biztosítóit 2017. március 17-én.

Az önkéntes nyugdíjpénztári vagyon 2016. év végére 8,7%-os éves növekedéssel elérte az 1263,9 milliárd forintot, ugyanakkor a taglétszám kismértékű csökkenése tovább folytatódott. Az egészség- és önszegélyező pénztári intézménycsoport esetében is taglétszám csökkenés figyelhető meg az előző év végéhez viszonyítva. A magánnyugdíjpénztáraknál jelentős változás nem történt.

2016. IV. negyedév végére a biztosítóintézetek szerződésállománya 12 938 912 db volt, mely 3,5%-os emelkedést mutat az egy évvel korábbihoz viszonyítva, ezzel egyidejűleg a IV. negyedévi díjbevétel 217,9 milliárd Ft, ami több, mint 8%-os növekedést mutat az egy évvel korábbihoz képest. A Szolvencia II szabályozórendszer alapján a biztosítóintézetek sektorszintű szavatoló tőke feltöltöttségi szintje 224,5%, mely az

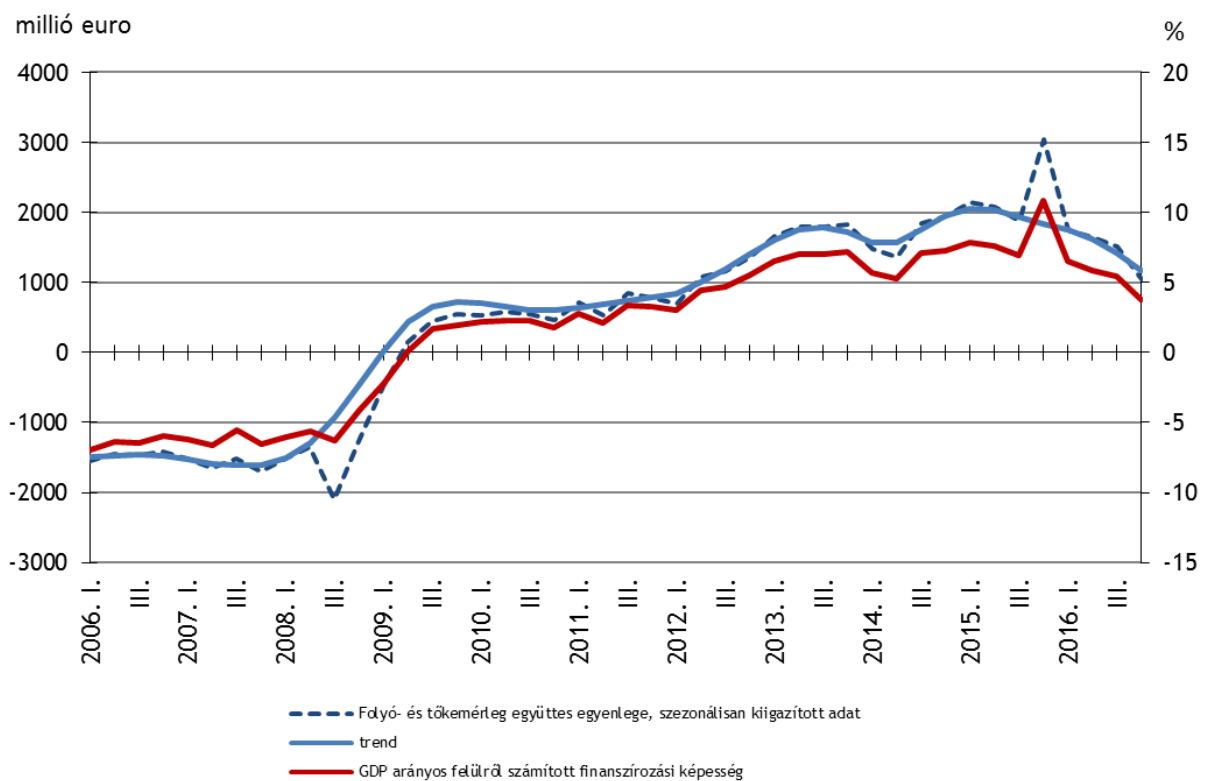
SII nyitó adatszolgáltatásban jelentett 2016. január 1-jei állapothoz képest több, mint 14 százalékpontos növekedést mutat.

Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB 2017. március 23-án első alkalommal publikálta a 2016. IV. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, valamint revideálta a 2014 és 2015 éves, valamint a 2016. I-III. negyedéves adatokat.

2016 IV. negyedévében a külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkémérleg együttes egyenlege) kiigazítás nélküli értéke 742 millió euro (228 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a mutató 1045 millió euro (330 milliárd forint), a negyedéves GDP 4 %-a.

13. ábra: A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal tengely) és a negyedéves GDP arányában (jobb tengely)

Forrás: MNB.

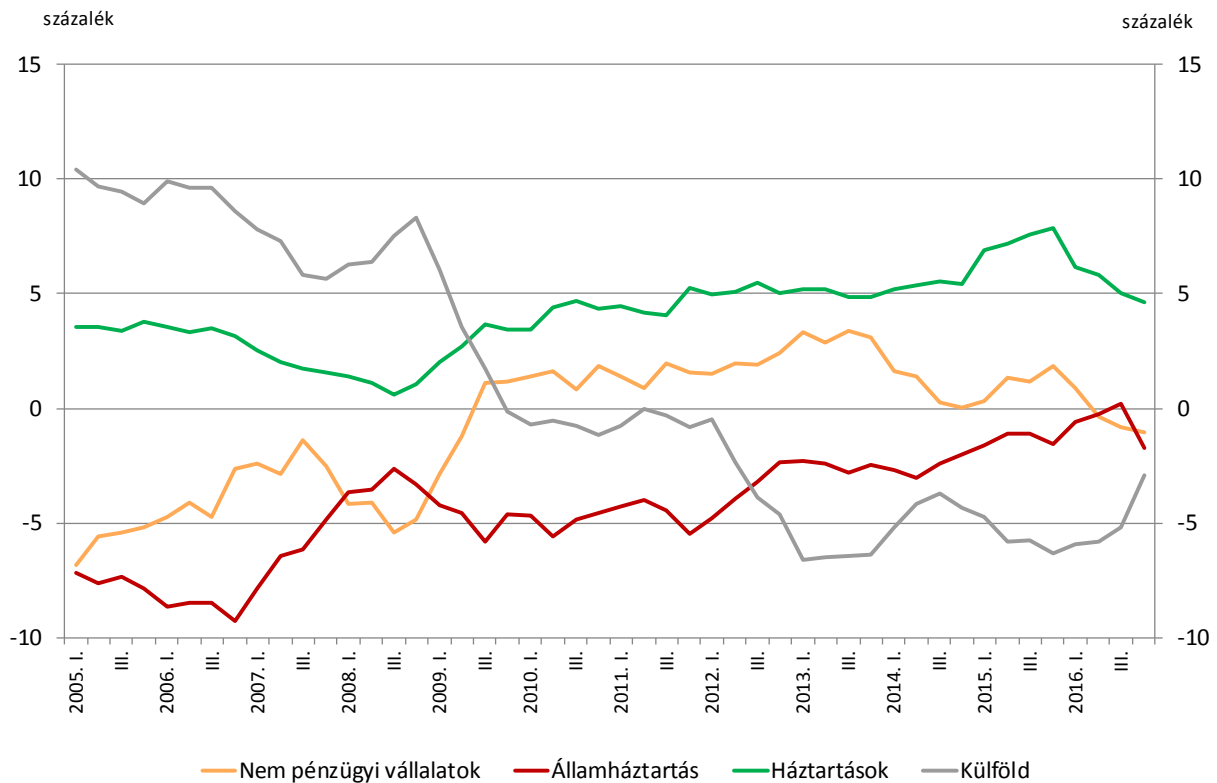
2016. december végén a jegybanki tartalékok értéke 24,4 milliárd euro volt. A közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt adósságot nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány 2016. december végén 20,7 milliárd euro (az utolsó négy negyedéves GDP arányában 18,4 %) volt.

Pénzügyi számlák

Az MNB 2017. március 31-jén jelentette meg a 2016. év egészére vonatkozó teljes körű pénzügyi számláit, amely az államháztartásra és háztartási szektorra vonatkozóan február közepén közölt előzetes adatok frissítésén túlmenően bemutatta a pénzügyi és nem pénzügyi vállalatok, a nonprofit intézmények, valamint a külföld pénzügyi vagyonát és finanszírozási folyamatait is. Ennek alapján az államháztartás nettó finanszírozási igénye a GDP 1,7 százalékát tette ki, háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 4,6 százalékát, a

nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási igénye a GDP 1,1 százalékát, a külföld nettó finanszírozási igénye pedig a GDP 2,9 százalékát érte el 2016-ban.

14. ábra: A fő szektorok nettó finanszírozási képessége a GDP százalékában (utolsó négy negyedév egyenlege/utolsó négy negyedév GDP-je)

Forrás: MNB.

A teljes körű pénzügyi számlák publikálásával egyidejűleg az MNB a Központi Statisztikai Hivatallal és a Nemzetgazdasági Minisztériummal együttműködve elkészítette az Európai Bizottságnak szóló EDP-jelentést, amely az államháztartás hiányára és adósságára vonatkozóan tartalmaz statisztikai adatokat. Az intézmények közötti munkamegosztás alapján az MNB az államadóssággal és az államháztartás finanszírozásával kapcsolatos adatösszeállítást és adatszolgáltatást végzi. Az államháztartás bruttó, névértékes adóssága az EDP-jelentésben és a pénzügyiszámla-statisztikában közölt adatok szerint a GDP 74,1 százaléka (25 922 milliárd forint) volt 2016 végén.

IDŐKÖZI JELENTÉS

2017. április 28.

Nyomda: Prospektus–SPL konzorcium

8200 Veszprém, Tartu u. 6.

